

BACHELOROPPGAVE

Lek og relasjoner – hva er barnehagepersonalet sin rolle?

Play and relationships – what is the role of the kindergarten staff?

Kandidatnummer: 649 og 803

BLUBACH 2022

Fakultet for Barnehagelærerutdanning ved Høgskolen på Vestlandet

Veileder: Dag Skram

Innleveringsdato: 25.mai.2022

Antall ord: 13280

Abstract

In this thesis, we have researched how in a kindergarten, staff can create a good and healthy relationship with their children through the use of play. In order to reach this conclusion, we have studied relevant theories about play, relationships and security. We have also chosen to use interviews and observations as our method of research. Four kindergartens have chosen to participate in our project. The empirical data we collect from the numerous kindergartens have helped us to connect our theory to our research. We came to the conclusion that relationships are connected with play and security. Our study of theories from well-known theorists such as Eriksson, Vygotsky and Bowlby have aided us in our understanding of our theories and observations that we have made during our time in the various kindergartens. In conclusion, we found that safety and relationships building in collaboration with a healthy play environment is the first and most important step. Organizing smaller playgroups, acknowledging children's needs and being more present as an adult are some other measures that should be considered to create relationships through play.

Innholdsfortegnelse

BACHELOROPPGAVE	1
ABSTRACT	2
1.0 INNLENDING	5
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	5
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	6
1.3 OPPBYGGING AV OPPGAVEN	7
2.0 TEORI	7
2.1 LEK	8
2.2 LEK OG LÆRING	9
2.3 RELASJONER	10
2.4 TRYGGHET	12
2.5 ANDRE PERSPEKTIV	14
3.0 METODE	16
3.1 VÅR METODE	17
3.2 INTERVJU	18
3.3 OBSERVASJON	18
3.4 RELABILITET OG VALIDITET	19
4.0 EMPIRI	21
4.1 INTERVJU: LEK- RELASJONER- TRYGGHET.....	21
4.2 OBSERVASJON: LEK- RELASJONER-TRYGGHET	23
5.0 DRØFTING	25
5.1 LEK	26
5.2 RELASJONER	27
5.3 TRYGGHET	29
6.0 AVSLUTNING	31
7.0 LITTERATURLISTE	33
VEDLEGG 1 – INTERVJU	35
BARNEHAGE NR. 1	35
<i>Pedagogisk leder</i>	35
<i>Fagarbeider</i>	37
BARNEHAGE NR. 2.....	38

<i>Pedagogisk leder</i>	38
<i>Fagarbeider</i>	40
<i>Fagarbeider</i>	41
BARNEHAGE NR. 3	43
<i>Pedagogisk leder</i>	43
<i>Fagarbeider</i>	44
<i>Fagarbeider</i>	46
BARNEHAGE NR. 4.....	47
<i>Pedagogisk leder</i>	47
<i>Fagarbeider</i>	48
VEDLEGG 2 – OBSERVASJON	51
OBSERVASJONSNOTAT 1	51
OBSERVASJONSNOTAT 2	53
OBSERVASJONSNOTAT 3	54
OBSERVASJONSNOTAT 4	55
OBSERVASJONSNOTAT 5	56
OBSERVASJONSNOTAT 6	57
OBSERVASJONSNOTAT 7	58
OBSERVASJONSNOTAT 8	59
OBSERVASJONSNOTAT 9	60
OBSERVASJONSNOTAT 10	61

1.0 Innledning

Det har aldri vært så mange barn som har gått i barnehage som nå, og ifølge May Britt Drugli går over 80% av barn som er mellom ett og to år i barnehager i Norge (Broberg, 2018, s. 5). Ifølge SSB har 93,4% av barn mellom ett og fem år plass i barnehager i Norge i 2021 (SSB, 2022). Etter som at det er en så stor andel av norske barn som bruker store deler av hverdagen sin i barnehagen, vil barnehagens rolle være ekstra viktig. I tillegg til at de bruker store deler av hverdagen sin i barnehagen, er det mange barn som også tilbringer mer våken tid i barnehagen enn hjemme, noe som gjør at det er viktig å sikre god kvalitet i barnehagene. Derfor finnes det ulike lover, og styringsdokumenter man er pliktig til å forholde seg til som ansatt i barnehagen. Rammeplanen for barnehagen sier at alle barnehager, uansett eierforhold, er forpliktet til å drive barnehagen i samsvar med dette felles verdigrunnlaget; respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.12).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Gjennom barnehagelærerstudiet har vi vært i praksis i flere forskjellige barnehager. I alle disse barnehagene har vi observert at det stort sett alltid er noen barn i en barnegruppe som faller utenfor leken, og/eller ikke klarer å komme seg inn i lek. Vi vet at både relasjoner i barnehagen og lek er en viktig del av barnas kultur og deres utvikling, og derfor har vi valgt en problemstilling knyttet til dette temaet. Dette er noe som interesserer og engasjerer oss, og noe vi synes er viktig at barnehagepersonalet alltid er bevisste på. Det er også nedskrevet i styringsdokumenter, som blant annet rammeplanen for barnehagen. Rammeplanen sier at personalet skal støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). Den sier også at sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22-23). I tillegg til

sosial kompetanse er den kognitive utviklingen også et sentralt tema, i og med at vi vet at det er gjennom leken barn lærer best.

Som vi ser er dette et stort tema som blant annet rammeplanen legger stor vekt på. Det er den voksens ansvar å sørge for at temaet jobbes med i løpet av barnehagehverdagen og Utdanningsdirektoratet understreker den voksnes arbeid i dette arbeidet.

Barn trenger omsorgspersoner som er i stand til å se og tolke kommunikasjonsignalene deres. Voksne skal delta aktivt og utviklingsstøttene i barnas hverdag. Derfor omtaler vi personalets tilstedeværelse, roller og bidrag også i dette kapittelet som handler om barnas relasjonsbygging, relasjoner og det sosiale samspillet dem imellom. De ansatte er en sentral ressurs ved at de bruker seg selv som redskap i arbeidet med barna. Som varme, omsorgsfulle voksne som ser, bekrefter og anerkjenner alle, er de en betydelig faktor i det enkelte barnets sosiale læring i samhandling med andre barn (UDIR, 2017).

1.2 Presentasjon av problemstilling

I og med at lek og relasjoner er en så stor og viktig del av barnehagehverdagen, valgte vi en problemstilling som setter lys på dette.

“Hvordan kan alle i barnehagepersonalet jobbe for å skape gode relasjoner gjennom lek?”

Ut ifra denne problemstillingen, er det en rekke spørsmål som vil være interessant å undersøke. Hvordan jobber barnehagene med dette temaet? Er personalet bevisst på å skape gode relasjoner? Når barn som har vanskeligheter for å komme inn i lek eller er deltakende i en lek, hvilken rolle har barnehagepersonalet da? Er det flere faktorer som spiller inn, i forhold til arbeidet med å kunne skape relasjoner til andre? Dette er spørsmål som vi mener er viktig at blir reflektert over og rettes fokus mot. For å kunne svare på en slik problemstilling krever det at personalet er “på” og til stede med barna under lek, og at de har kunnskapen til og evnen til å kunne fange opp eventuelle barn som faller utenfor eller har problemer med å komme inn og bli inkludert i lek. Det er ikke alltid like lett å fange opp ekskludering fordi det er mange forskjellige former for ekskludering. I mange tilfeller kan det blant annet se ut som at et barn er med i en lek, men om man observerer situasjonen nøyere kan man oppdage at barnet leker for seg selv ved siden av. Dette understreker viktigheten av å være til stede og våken som voksen rundt barna, for dette er tilfeller som lett kan overses

dersom man ikke er bevisst på å sette seg inn i barnas lek. I tillegg til dette er en viktig del av observasjon og tilstedeværelse rundt barna sin lek, en læringsplattform for personalet i forhold til barnas interesser, tidligere opplevelser, erfaringer, tanker og følelser, utvikling også videre.

1.3 Oppbygging av oppgaven

Vi har valgt å løse oppgaven ved å begynne med å definere begrepet lek og beskrive det som kjennetegner barns lek. Vi tenker at relasjoner og trygghet henger tett sammen med lek, og har derfor skrevet noe om dette også. Det har vi gjort ved å gå inn i ulike og relevante teoretiske perspektiver for å etter hvert kunne finne svar på problemstillingen vår. Etter de teoretiske perspektivene, vil vi presentere valg av metode, og hvordan vi har brukt metodene på relevant måte i forhold til problemstillingen. Så vil vi presentere analyse av funn, og forklare sammenhengen mellom funn, relevant teori og forskning i en drøftingsdel. Avslutningsvis vil det komme en oppsummering, med svar og konklusjon på problemstillingen, samt tanker om hvordan dette kan brukes praktisk i barnehagen. Etter denne forskningen vil vi også presentere hva som kan være relevant og interessant å forske videre på i avslutningen. For å gjøre oppgaven så oversiktlig som mulig har vi valgt å dele teksten inn i tre kategorier, lek, relasjoner og trygghet, noe som går igjen som en rød tråd gjennom hele oppgaven. Vi har valgt å ikke avgrense oppgaven og observasjonene til enten ute eller inne miljøet i barnehagen, men heller forsket på problemstillingen på en generell basis, da vi mener at vår problemstilling er like relevant ute som inne i barnehagen.

2.0 Teori

Teoretiske perspektiver som er aktuelle for å sette lys på vår problemstilling er først og fremst betydningen av lek og relasjoner hos barn. Da vil også relasjonskompetansen og relasjonsbygging hos personalet være relevant. Vi kan også undersøke hvordan personalet kan jobbe for å skape gode relasjoner mellom barna, og hvordan kan voksne veilede barna og være gode rollemodeller? Det behøver nødvendigvis ikke å kun omhandle relasjoner mellom barn-barn, men det kan også være interessant å undersøke hva relasjonsbygging har og si mellom barn-voksen i tillegg. Vi tenker at man vil få en sterkere og bedre relasjon til barna

hvis man som voksen uttrykker at man er interessert i deres lekeverden og kultur, og anerkjenner barna for den de er og det de anser som viktig.

2.1 Lek

Lek er et begrep som er vanskelig å definere, fordi det er mange forskjellige oppfatninger og tolkninger av begrepet. Birgitta Olofsson mener lek er en mental tilstand, altså at det vi gjør nå, det gjør vi bare på liksom. Gadamer mener lek er en slags “happening” og at noe skjer med barnet (Skram, 2016. s. 59). Kristin Danielsen Wolf skriver at lek er universell og kulturell, som betyr at man finner lek over hele verden, men at den er forskjellig etter hvilken kultur den befinner seg i (Wolf, 2016, s.13). Det vil si at den også endrer seg med tiden, fordi kulturene endrer seg. Dagens generasjon leker nok ikke på samme måte som besteforeldrene våres gjorde. Vi vil også tro at barns lek i Afrika er annerledes enn barns lek i Norge.

Man kan ikke tvinge et barn til å leke, fordi lek er indremotivert og evnen til å leke er medfødt. Lek er barnas kultur og barns evne til å leke utvikler seg individuelt. Birgitta Olofsson skiller mellom overfladisk og dyp lek (Wolf, 2016, s. 63). Noen barn går dypt inn i leken og utfordrer kreativiteten og fantasien, mens andre holder seg på overflaten av leken. Et eksempel på overfladisk lek kan være barn som er med i en type lek, men som fort kan bli distraheret og bli med på noe som virker mer interessant. Et barn som er dypt inne i leken vil være så fokusert på den leken barnet befinner seg i, at alt annet rundt blir uinteressant. Det er ikke alle som er komfortable og har evnen til å gå dypt inn i leken, men denne evnen har stort betydning for barnets kontaktevne, sosiale kompetanse og evne til å være i samspill med andre barn. Utfordringen med den overfladiske leken er at når barn møter motstand eller utfordring i leken er det lett å gå videre til neste lek i stede for å bli i situasjonen og leken. Vi har observert at de fleste barn velger overfladisk lek, og mener derfor at personalet har en viktig rolle med å være til stede og hjelpe barn inn en dypere lekeverden.

Vi har erfart at barns lek ofte er basert på deres oppfattelse av voksenverdenen, og er preget av utforskning og åpenhet. Så og si all læring hos barn skjer gjennom leken, og leken skjer på barns premisser, som vil si at den viser hva barnet interesserer seg for, hva de kan har erfart også videre. Mange barn bruker lek for å bearbeide hendelser, både om de er positive eller negative. Dersom et barn har opplevd noe traumatisk eller gruer seg til noe, og ikke klarer å sette ord på det i dagliglivet, er lek en trygg arena der de får lekt det ut, og bearbeidet

følelsene sine. Erik H. Erikson mente at leken på denne måten hadde en slags terapeutisk funksjon (Skram, 2016).

Som Donald Winnicott sier, er barns deltakelse i lek grunnleggende for barnets vekst og utvikling (Winnicott, 2005). Det er fordi at i lek kan barn være kreative og bruke hele personligheten sin. Barns deltakelse i lek er avgjørende for deres muligheter til å utforske seg selv og omverdenen, og å kjenne på begeistring og løse utfordringer sammen med andre. Det er likevel ofte barn som leker mye for seg selv, og kanskje ikke blir inkludert i lek. Dette er ofte noe som er vanskelig å fange opp, fordi det tilsynelatende kan se ut som barnet er med i leken, men så leker det for seg selv ved siden av en annen lek. Derfor er observasjon en viktig del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen, også når det gjelder et inkluderende leke- og læringsmiljø. Da kan man fange opp barna som «faller under radaren» og ikke gjør så mye ut av seg, og hjelpe de inn i lek.

Daniel Stern så på barns vitalitetsformer (Stern, 2007,2010), som blant annet handler om at man gjennom observasjon kan kartlegge barns signaler i møte med andre og ulike situasjoner. De tre vitalitetsformene er eksploderende, pulserende og falmende. Det er en form for å beskrive barnets følelsesmessige tilstand i ulike situasjoner og møte med andre, i tillegg til å se på om barnet er åpent eller lukket. Disse vitalitetsformene kan påvirkes gjennom noe han kaller kritisk nå-øyeblikk og møteøyeblikk. Kritisk nå-øyeblikk er for eksempel en situasjon som beskriver et øyeblikk som åpner mulighet for forandring, altså dersom man har et vanlig a4-ark, og plutselig forandrer det til en iPad. Møteøyeblikk er når man regulerer den følelsesmessige tilstanden med andre personer og holder hverandre oppe i situasjonen. Da kommer man også til det Stern kaller en pulserende tilstand. Dersom man som pedagog kan analysere og reflektere rundt barnas signaler, altså hvis man ser at et barn nærmer seg en falmende tilstand, at man som voksen hjelper barnet opp igjen til pulserende ved et møteøyeblikk.

2.2 Lek og læring

Som nevnt over, er lek et begrep som henger tett sammen med begrepet læring. I likhet med begrepet lek, er begrepet læring også vanskelig å definere. Skram (2016) presenterer to grunnleggende syn på læring. Det første er en retning som baserer seg på tanken om at en kan formidle kunnskap til andre gjennom samtale, dialog, veiledning, fortelling, forelesning og lignende. Den andre er en oppfatning om at barn lærer gjennom sanseerfaringer og ved å være aktive selv, altså at de erfarer kunnskap og handler etter det (Skram, 2016. s. 65). Vi tror at

dersom det skal foregå læring, vil den beste metoden å bruke, være en balanse mellom disse to hovedretningene. Man kan ikke lære kun ved å høre på andres formidling, man må også kunne være aktiv, sanse og erfare selv. Likevel vil man ikke kunne lære alt på egenhånd ved hjelp av erfaring. Det er ofte lurt å få videreformidlet kunnskap og erfaringer gjennom andre. Det kan sammenlignes med studiene vi er i ferd med å avslutte nå. Vi får mye nyttig informasjon og kunnskap gjennom forelesninger, bøker og lærerne våres erfaringer, men gjennom praksis og egne erfaringer blir det enda mer lærerikt og meningsfullt. Et godt eksempel på at en balanse av begge hovedretningene kan føre til god læring. Det samme gjelder barn. Barn vil nok ikke lære gjennom å kun høre på voksnes erfaringer og veiledning. De er avhengige av å kunne bruke kroppen sin aktivt i hverdagen, og prøve og feile kontinuerlig.

2.3 Relasjoner

Hvidsten skriver at ordet relasjon kommer fra det latinske ordet *relatio* og blir forklart som en gjenstand eller et forhold, en kontakt eller en forbindelse til en annen (Hvidsten, 2021, s. 137). For at barna skal kunne leke og lære i barnehagen, forutsetter det at de er trygge. For at barna skal kunne bli trygge, må man som barnehagelærer jobbe kontinuerlig med å skape gode relasjoner. Drugli skriver at samspillet med personalet i barnehagen er den viktigste faktoren for at barna skal ha det bra i barnehagen, og at de responderer på uttrykkene og behovene deres (Drugli, 2020, s.143). Det er altså kun den voksnes ansvar å sørge for, og jobbe for å skape gode relasjoner til alle barna i barnehagen. Da handler det om å innta ulike roller som voksen i lek, både som igangsetter og observatør, men viktigst av alt lekekamerat. Vi tenker at ved å være en lekende voksen vil du skape en relasjon til barna på et annet plan og minske det negative med maktposisjonen man har som voksen. Ved å være med barna i lek som voksen, vil du ha en mulighet til å hjelpe barna som ikke har så mye erfaring med lek. Da kan du ta utgangspunkt i det barna kan fra før, og bygge videre på det. Den voksne blir det Vygotsky omtaler som det støttende stillaset, altså den nærmeste utviklingssonen - også kalt den proksimale utviklingssonen (Bråten, 1998, s. 125). I rammeplan for barnehagen står det også at barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og barna seg imellom, som grunnlag for trivsel, glede og mestring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s 19).

Drugli skriver at voksen-barn-relasjonene har direkte sammenheng med barns sosioemosjonelle fungering og utvikling, men at for at det skal foregå læring eller

språkutvikling, krever det at dette samspillet er stimulerende (Drugli, 2020, s.163). Det betyr at gode relasjoner i seg selv ikke er godt nok, men at man som barnehagelærer må ha kunnskap til å kunne opprettholde et stimulerende samspill. Når det er sagt, skriver hun også at selv om god relasjon i seg selv ikke nødvendigvis fører til læring, så lærer barn mer og bedre sammen med voksne de er trygge på. Da kan de utforske lenger og får motivasjon til å lære.

Det er også viktig å tenke på barns relasjon til andre barn. For å kunne skape relasjoner til andre krever det sosiale ferdigheter og kompetanse. Sosial kompetanse defineres som relativt stabile ferdigheter, kunnskaper og holdninger som fører til at man kan mestre ulike sosiale miljøer. Dette gjør igjen mulig å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner, og som fører til trivsel og utvikling (Drugli, 2020, s. 59). Det er noe som må læres over tid, og det er viktig at de voksne i barnehagen er gode rollemodeller og veileder barna i hverdagsituasjoner. Lek er en arena som er god for å lære seg samspill med andre. Her er det fysiske miljøet en faktor som kan skape både muligheter og begrensinger for små barns utforskning, samspill og lek (Wolf, 2016, s. 145). Det handler om å bruke rommet som tredje pedagog og begrepet affordance. Affordance går ut på hvordan det fysiske rommet inviterer til lek (Osnes, 2019, s.169). Både materialet, i form av leker, som er tilgjengelig for barna, og innredning har mye og si for hvilke muligheter barna har for å utvikle god lek og samspill. I og med at det er gjennom lek barn har gode muligheter for å skape relasjoner, vil lekemiljøet være en avgjørende faktor for hvordan relasjonsbyggingen og relasjonskompetansen utvikler seg blant barna. For at barn skal lære hva en god relasjon er trenger de gode rollemodeller som viser de dette. Det er derfor viktig at barnehagen jobber for et godt arbeidsmiljø, da barna fort merker om relasjonene mellom de voksne i barnehagen er negative eller positive.

I arbeidet med relasjonsbygging og å utvikle en relasjonskompetanse mellom barn - barn, vil det være viktig å tilpasse seg den barnegruppen man har. Ingen barnegrupper er like, og alle barn har ulike behov. Man må derfor tilpasse planer og aktiviteter etter barnegruppen. Har du for eksempel en barnegruppe som består av flerspråklige barn, barn med nedsatt funksjonsevne eller andre behov må man legge til rette for å skape sosiale møteplasser for alle barn uavhengig av språkkompetanse og funksjonsnivå. Mange barn har også det man kaller det doble dilemmaet, som går ut på at for å kunne lære språket må man være med i lek og samspill, men for å komme inn i leken må man ha en viss basiskunnskap til språket fra før av (Kulset, 2019, s. 74). For å løse dette dilemmaet må voksne legge til rette for situasjoner der språktilegnelsen er gjensidig avhengige av hverandre, som for eksempel gjennom musikk

(Kulset, 2019, s. 76). Gjennom musikk er det ikke de samme språklige forventning til deg som i en samtale. Det er sosialt og gir fellesskapsfølelse, som igjen kan føre til trygghet til å ta kontakt med andre voksne og barn. Man får også øvd på ord og uttalelser uten at noen hører det. En artikkel fra utdanningsforskning sier at i en sang gjentas teksten ofte, og det blir derfor lettere for barn å fange opp ordene (Sund, 2015). Siden språk ofte er en faktor som kan gjøre det utfordrende å komme inn lek og skape relasjoner med andre barn, vil tilrettelegging av aktiviteter der språkferdighetene ikke er avgjørende for deltakelsen også være en viktig del av arbeidet med relasjonsbygging.

2.4 Trygghet

I forhold til lek og relasjoner i barnehagen, forutsetter dette at barnet opplever å være trygg. Trygghet er et grunnleggende element gjennom hele barnehagehverdagen, og det er vi voksnes ansvar her også å sørge for at det skapes trygge og gode relasjoner til alle barn. Både mellom barn-barn, og barn-voksne. Grunnen til at vi trekker inn trygghet, er fordi når trygghet er et såpass grunnleggende behov for å kunne leke, vil man ikke kunne skape relasjoner gjennom lek dersom barna ikke er trygge heller. Derfor bør hele arbeidet med relasjoner gjennom lek, starte med å tilrettelegge for å skape gode og trygge relasjoner til barna og barna seg imellom. Da må man som pedagog sette seg inn i barnas behov og interesser, og bruke kunnskapen sin til å få barna til å føle seg trygge, både i det fysiske miljøet og i barnegruppen (Broberg, 2018. s. 24).

Det er ulike faktorer som spiller inn på hvordan man kan jobbe med trygghet i barnehagen. Det er blant annet alder på barna, barnets personlighet og temperament, barnegruppe osv. I boka "*Tilknytning i barnehagen*" har forfatterne formulert noen grunnleggende følelsesmessige forutsetninger som må være til stede for at barnet skal føle seg trygge. Det handler om at barnet opplever de voksne som forutsigbare og sensitive personer, og at organisering av dagen, vaktlister og slike type ting må utformes slik at de samme personene er tilgjengelige så mye som mulig. Det handler også om at man må vise at man er i stand til å hjelpe barnet med å regulere følelsene sine, og at de voksne må oppmuntre barnet til å utforske barnehagemiljøet (Broberg, 2018, s. 238-239). Ved dette kan man se hvor viktig og avgjørende voksenrollen og det pedagogiske arbeidet er i barnehagen. Alle fire punktene handler om voksenrollen og den voksnes tilstedeværelse. I hvor stor grad dette er viktig påvirkes av blant annet alderen til barna, som nevnt over. Det er slik at en ettåring vil kreve mer stabilitet og tilstedeværelse fra den voksne, enn hva en fireåring vil trenge. Det er fortsatt viktig for de eldste barna i barnehagen også, men enda viktigere for de minste.

For å kunne kartlegge hvorvidt barna er trygge i barnehagen, finnes det ulike verktøy man kan ta i bruk. Et av disse verktøyene er trygghetssirkelen. Trygghetssirkelen er en modell som viser at barn som har en trygg base og en sikker havn tørr å gå ut i verden, men at barnet trenger støtte, og å vite at det alltid har en trygg base og en sikker havn å støtte seg til (Brandtzæg, 2016, s. 25).

For å forklare trygghetssirkelen forklarer vi med oppe og nede i sirkelen. Oppe i sirkelen handler det om å utforske, her utvikles barnet nysgjerrighet. Barnet er nysgjerrig på verden rundt seg, og lærer om omgivelsene og menneskene som er rundt seg. Brandtzæg skriver at det å være nysgjerrig på verden rundt oss er en viktig og grunnleggende side ved oss mennesker, for når nysgjerrigheten begrenses, begrenses også gleden ved livet (Brandtzæg, 2016, s. 25). Det er derfor viktig at barnehagepersonalet lar barna undre seg, utforske, stille spørsmål og oppleve verden på sin egen måte. Det å være nysgjerrig og tørre å utforske er også utviklende for selvstendigheten til barnet, men det er ikke dermed sagt at barnet ikke har behov for den voksne og den voksnes støtte, for hva trenger egentlig barnet når de det er oppe i sirkelen? Brandtzæg skriver at det først og fremst er viktigst at den voksne hele tiden sørger for barnets fysiske sikkerhet. Barnehagepersonalet må være til stede og sørge for at det fysiske miljøet er trygt, at barna leker på en sikker måte og være der om de skulle gjøre noe som er farlig. Barnet trenger også å bli sett, man hører ofte et barn si «se på meg nå, se nå!». Den voksne må da være til stede og anerkjenne barna, komme med oppmuntrende blikk, kommentarer og glede seg over det. Når barna blir eldre veksler de mellom å leke for seg selv og å søke voksenkontakt. Videre skriver Brandtzæg at forskning viser at barn som ofte opplever at voksne gleder seg over dem, også blir mer samarbeidsvillige. Det virker som anerkjennelse utløser lyst til å samarbeide og gi tilbake (Brandtzæg, 2016, s. 25-26). Om man opplever at et barn er lite samarbeidsvillig er det viktig å observere dette barnet i samspill med andre voksne, altså personalet i barnehagen, og hvordan de oppfører seg? Blir barnet sett, får det anerkjennelse og gleder de voksne seg over barnet? Vi mener selvsagt ikke at dette kan være den eneste grunnen til at et barn ikke vil samarbeide, men det kan være en lur måte å starte med å observere nettopp dette, for det er ikke sikkert at det er så mye som skal til før man opplever at barnet endrer holdning til samarbeid.

Nede i sirkelen finner vi barnets behov for å lades, det er dette May Britt Drugli kaller en psykologisk ladestasjon som barnet går til og fra (Drugli, 2020, s. 44). Her trenger barnet å sitte litt på fanget, lene seg tett inntil deg og kanskje få litt trøst. Barnet trenger rett og slett å bli ladet. I barnehagen er det barnehagepersonalet som blir ladestasjonen for barna, for da er ikke foreldrene til stede. Når barna kommer inn for å lade så er det fordi de trenger kontakt

eller nærhet for å stabiliseres inni seg, for å kunne leke og lære etterpå. Men barna må ikke komme og sitte på fanget for å få lading, lading kan skje på mang måter, som for eksempel gjennom et varmt smil (Brandtzæg, 2016, s. 29).

2.5 Andre perspektiv

Forskere har funnet ut at vennskap er viktig for oss mennesker, helt ned til 2-års alderen (Dæhlen, 2021). Disse forskerne har forsket på at vennskap er viktig for helsa vår, både fysisk og psykisk, fordi det påvirker selvfølelsen vår og gir oss lykkefølelse. Ifølge en annen, ny studie om vennskap, gir venner støtte i konflikter, motvirker ensomhet og kan til og med bidra til å holde liv i deg når det trengs (Dæhlen, 2021). Denne forskningen er relevant fordi det er nettopp dette som er grunnen til at vi har valgt den problemstillingen vi har. Vi tenker at å ha fokus på vennskap og relasjoner i barnehagen, vil styrke barnehagekvaliteten og hvordan barna har det i barnehagen. Barns beste er og skal være barnehagepersonalets hovedfokus, og derfor vil disse forskernes utsagn om at venner er viktig for helsa vår, og for om vi har det bra i hverdagen eller ikke, understreke viktigheten av arbeid med relasjoner og relasjonsbygging i barnehagen.

En annen artikkel, skrevet av Universitetet i Stavanger om relasjoner i barnehagen, handler om hvordan man kan påvirke barnehage- og relasjonskvaliteten gjennom organisering og personaltetthet. Forfatterne skriver at vennskap er sentralt for vår emosjonelle, sosiale og moralske utvikling, og at det å ha én eller flere vennerrelasjoner er en viktig del av barnehagelivet. Videre skriver de at venner bidrar til tilhørighet, meningsskaping, trivsel, humor og glede (UIS, 2020). Det er nok mange som kan skrive under på at vennskap og gode relasjoner er viktig, og da er det ingen grunn til at det ikke skal gjelde det samme for barn. Barnehagen er en arena hvor barna står fritt til å velge venner selv, og det er ikke gitt at alle skal være venner med alle (UIS, 2020). Det gir derfor en god følelse for barn når de får venner. Da vet man at av alle barna i barnehagen vennen min kan velge å bli venn med, så valgte h*n meg. For at de skal kunne holde på disse vennene, eller at barn som ikke får seg venner selv skal kunne få det, er den voksnes rolle viktig. Det er ulike faktorer som kan være til hjelp, men voksne kan blant annet bidra til å fremme vennskap mellom barn ved å støtte barn i møtet med andre barn, gi barna gode vilkår for lek, være tett på leken og løfte frem barns empatiske og prososiale handlinger (UIS, 2020). Når voksenrollen er såpass viktig vil

det si at å være nok voksnes til stede på avdelingene være en avgjørende faktor. Man skal kunne følge hvert barn tett opp, og derfor kan det ikke være for mange barn pr. voksen.

Dag Skram stiller en rekke viktige spørsmål i artikkelen sin «På jakt etter barns inste vesen». Det er ikke bare han som stiller disse spørsmålene, disse spørsmålene er også stilt av flere pedagoger, psykologer, filosofer og forskere i lang tid tilbake. De er også vektlagt i rammeplan for barnehagen. Spørsmålene som blant annet Skram stiller er, «hva er lek, hvorfor leker barn, hva er det som skjer med barna i leken og vet de egentlig at de leker?». For å utforske disse spørsmålene og prøve å finne noen svar på hva som kjennetegner lekens innerste vesen mener Skram det er viktig å gå tilbake i tid. Videre skriver han at den russiske psykologen Alexejev Nikolajev Leontjev (1903- 1978) mente at leken oppstod fordi barna ønsket å handle som de voksne, men med manglende evne til å utføre ekte handlinger måtte de nøye seg med på-likksom. Dette er barnet sitt forsøk på å mestre verden (Skram, 2021, s.55). Det Leontjev kaller på-likksom kan også kalles rollelek. Erik H. Erikson (1976) mener at barns lek er en viktig del av sosialiseringprosessen og at barn leker ut tidligere erfaringer og at leken blir en ikke-rikofylt atferd der virkeligheten blir satt til side og barnet selv har en viss kontroll (Skam, 2021, s. 55). Stern mener at allerede når barnet er sju til ni måneder at barnet er i ferd med å etablere det han kaller en subjektiv opplevelse av seg selv og den ytre objektive verden. Man kan på mange måter forklare Stern sin teori med Leontjev sin teori på når og hvorfor leken oppstår. Professor Birgitta Olofsson mente at leken oppstår allerede på stallebordet i relasjoner med den voksne, altså at det er opp til den voksne når leken for barnet skal oppstå, fordi den voksne er barnets første lekekamerat. Hun mener at evnen til å leke er medfødt på lik linje som at evnen til å snakke er medfødt. Her er det viktig at den voksne tar utgangspunkt i det barnet kan fra før av, og den voksne blir da det som Vygotskij omtaler som det støttende stillaset, altså den nærmeste utviklingssonen som også kalles den proksimale utviklingssona (Bråten 1998, s. 125).

Barn erobrer verden gjennom leken - A. N. Leontjev mener at lek oppstår i motsetningen mellom barnets ønske om å handle som voksne og manglende evne og ferdigheter/anledning til å gjøre dette, da oppstår på-likksom aspekteret. Her er det viktig at vi som voksne er gode rollemodeller, at vi er bevisst i våre handlinger, holdninger og hva og hvordan vi snakker. Som Erikson sier det – de skaper situasjoner inspirert av omverden der de voksne blir rollemodeller, og at barn gjennom denne leken øver seg i sosialiseringprosesser. De tar roller, tildeler roller og får roller.

Allerede som spedbarn kan barn leke, men de er avhengig av at foreldre og andre voksne de er trygge på er i relasjoner med barnet, som for eksempel på stellebordet, på golvet, i fanget også videre, der den voksne lager lyder, synger, snakker, leiker borte-tittet og sier små regler. Dette er med på å stimulere barnets forhold til seg selv, leik og språkutvikling (Skram, 2021).

Artikkelen til Skram handler om hvordan de ytre omgivelsene barnet befinner seg i påvirker hvordan barnet leker. Et barn som ser mye på tv eller spiller skytespill vil være påvirket at dette i leken. Det samme gjelder andre påvirkninger som familieforhold og andre relasjoner barnet har. Dermed kan man som voksen lære mye av å observere barns lek. Det er viktig at den voksne er tett på barna og kan være en god og trygg rollemodell som også kan være med og regulere og veilede barna i leken.

3.0 Metode

Metode er redskapet vårt i møtet med noe vi vil undersøke, og den hjelper oss med å samle inn data, som vil si den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår (Dalland, 2021, s.24).

Valg av metode kan ikke være tilfeldig, fordi det må være en metode som hjelper deg til å finne svaret på det du vil undersøke på best mulig måte. Vi skiller mellom kvantitative og kvalitative metoder. Kvantitative metoder gir data i form av målbare enheter som gjør at man kan finne ut gjennomsnitt av forskjellige ting, som for eksempel inntekten i befolkningen. Kvalitativ metode fanger opp mening og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2021, s.54). For å komme frem til hvem du skal intervju skiller vi mellom tilfeldig og strategisk utvalg. Det handler om at du enten har klart for deg hvem du ønsker å intervju på bakgrunn av kompetanse, eller om du velger en vilkårlig gruppe mennesker. Ved å velge tilfeldig utvalg kan du risikere å intervju personer uten kompetanse for å kunne besvare det du er ute etter å finne ut, som for eksempel svaret på en problemstilling. Som forsker er det viktig at man forholder seg nøytral og være bevisst over sine egne forforståelser før man starter en undersøkelse (Dalland, 2021, s. 60). En forskningsvirksomhet bør være kumulativ, som betyr at en undersøkelse bør bygge videre på en forskning som allerede har vært og at man er kjent med svarene andre forskere har kommet frem til på forhånd (Dalland, 2021, s.61). Det er derfor viktig å gjøre nye undersøkelser på om det finnes tidligere forskning på det du ønsker å forske på, og om det er noe å forske videre på. Det er viktig å lese seg godt

opp og tilegne seg kunnskap om det du vil undersøke, for å vite hva og hvordan man skal gjøre dette, hva slags metode skal man bruke og hvordan man skal gjennomføre den.

3.1 Vår metode

Vi har valgt å bruke to forskjellige metoder i vårt forskningsarbeid. Metodene vi har valgt å bruke for å svare på vår problemstilling er observasjon og kvalitativt intervju. Grunnen til at vi landet på en slik metode var fordi vi mener dette er den metoden vi mener passer best for å besvare vår problemstilling. Hvordan personalet kan skape relasjoner gjennom lek er en problemstilling som må svares på gjennom tanker og kunnskap, og ikke gjennom målinger eller tall.

Når det kommer til om vi har valgt tilfeldig eller strategisk utvalg, vil vi si at vi har valgt en blanding av begge to. Det er fordi vi vet at personene vi skulle intervjuer jobber i barnehage, men vi vet ikke nøyaktig hvem personen er. Vi vet likevel at alle personene har en grunnleggende kompetanse som er relevant for vår problemstilling. Vi har likevel et strategisk utvalg ved at vi intervjuet hele barnehagepersonalet på en avdeling. Dette er fordi vi mener at vår problemstilling gjelder hele personalet på en avdeling og ikke bare pedagogiske ledere, selv om det er deres ansvar at det blir jobbet med. Ved at vi intervjuet forskjellige stillingstyper på en avdeling i en barnehage kan man se ulike sammenhenger, forskjeller og likheter. Før vi intervjuet barnehagepersonalet ønsket vi å observere barn i lek både inne på avdelingen, og på uteområdet, samt de voksne rundt barna. Vi valgte å gjennomføre observasjonen før intervjuet for at vi, som intervjuere, og de ansatte på avdelingen som intervjuerperson ikke skal bli påvirket på noen måte. Dersom vi hadde utført observasjonen etter intervjuene kunne både vi og barnehagepersonalet blitt påvirket ubevisst av det ble som snakket om i intervjuene. Vi ønsket å gjøre det i denne rekkefølgen for å få en så sann observasjon og intervju som mulig, samt at vi eventuelt kunne stille spørsmål til det vi hadde observert. Vi har valgt å kalle personene vi intervjuer for intervjuerperson og ikke intervjuobjekt, både for å anonymisere og for å ikke kategorisere personene som objekter. Vi har valgt å intervjuer fire forskjellige avdelinger i ulike barnehager, der vi intervjuet en og en barnehageansatt. Vi gjennomførte både intervjuer og observasjoner fordi vi mener at dette

kan sikre svarene vi får i intervjuene. Det er ikke alltid at man handler slik som man tenker at man skal og bør handle i praksis. Det er likevel viktig for oss å understreke at det ikke handler om å være ute etter å ta noen eller at vi ikke tror på det intervjupersonene sier.

3.2 Intervju

Det store norske leksikon definerer intervju som en samtale der en part innhenter informasjon fra en annen part (SNL, 2018). I et intervju er det en intervjuer og en eller flere intervjupersoner. Det finnes flere ulike intervjuformer som for eksempel kvalitativt intervju, deskriptivt intervju, spesifisitet intervju også videre (Dallan, 2021, s. 69). Man kan stille både åpne og lukkede spørsmål ut ifra hva man skal finne ut.

I forkant av intervjuene lagde vi en mal for intervjuet med konkrete spørsmål for at sammenligningene og svarene skulle bli så nøyaktig som mulig. Vi planla hvert spørsmål nøye for å sikre at vi fikk svar som var relevante for problemstillingen og lette å forstå. Det ble til sammen ni spørsmål, hvor de to første handler om å kartlegge avdelingens aldersgruppe og intervjupersonens rolle/stilling i barnehagen. Tre av barnehagene hadde aldersgruppen to til seks år på avdelingen og ca. like stor barnegruppe, mens den siste hadde aldersgruppen et til to år og mindre barnegruppe. I våre intervjuer har vi benyttet oss av åpne spørsmål der vi stilte spørsmål som inviterte til mer enn et ja/nei svar. Vi har intervjuet fire pedagogiske ledere og seks fagarbeidere fra fire forskjellige barnehager.

3.3 Observasjon

Observasjon er noe som skjer hele tiden uavhengig om vi er bevisst på det eller ikke, men gjennom observasjon som metode vil man være mer skjerpet og bruke sansene aktivt på en annen måte. Her skiller man mellom strukturert og ustrukturert observasjon, strukturert observasjon krever mer detaljert planlegging og forberedelse, mens en ustrukturert observasjon er nyttig for å gjøre seg kjent i et nytt miljø og man ikke har bestemt seg for hva man skal se etter. Ustrukturert observasjon brukes ofte som en forundersøkelse før selve observasjonen (Dalland, 2021, s. 110-111).

Ulike typer observasjon vil gi oss ulik data (Dalland, 2021, s. 105). Noen eksempler på observasjonsmetoder er løpende protokoll, loggbok og sosiogram. Løpende protokoll er en observasjonsmetode der den som observerer har et klart definert fokus og ser nært på en hendelse, men med avstand. Her skal man skal man ikke la seg kontaktet av barna eller gjøre seg delaktig i prosessene man observerer (Askland, 2018., s.198). Å føre loggbok vil si å notere seg hendelser, episoder også videre som man har lagt merke til i løpet av dagen (Askland, 2018., s. 202). Sosiogram er en metode for å registrer hvem som har kontakt med hverandre og forholdene mellom flere personer i en gruppe (NDLA, 2021).

I forkant av intervjuene observerte vi barna i lek inne og ute på avdelingene for å få et mer helhetlig syn på hvordan personalet i de ulike barnehagene jobber for å skape relasjoner gjennom lek. I observasjonene våre har vi brukt observasjonsmetoder som løpende protokoll og sosiogram. Vi valgte å ha mest fokus på intervjuene, men observerte i ca.30 - 60 minutter i forkant for å få et helhetlig bilde av barnehagens praksis. Vi valgte å observere samme situasjon, men hver for oss. Noen ganger brukte den ene sosiogram og den andre brukte løpende protokoll, og observasjonene ble overraskende forskjellige. Det vi fant ut da vi sammenlignet observasjonene var at man får med seg forskjellige ting ut ifra hvilken observasjonsmetode man bruker. I vår undersøkelse bruker vi en strukturert observasjonsmetode fordi vi visste hva vi var ute etter å finne svar på i forkant og bestemt oss for hvilken observasjonsmetode vi skulle bruke i undersøkelsen vår.

3.4 Relabilitet og validitet

Validitet står for relevans og gyldighet, altså det som måles må være relevant og gyldig for det problemet som undersøkes, og relabilitet betyr pålitelighet og handler om at målinger må utføres korrekt (Dallan, 2021, s. 43). Et grunnleggende krav til data, er at de må være relevante for problemstillingen, noe vi mener våre spørsmål er. I vår problemstilling er det to hoved stikkord, lek og relasjoner. Det var derfor tydelig at vi skulle stille en del spørsmål som omhandlet disse to temaene. I tillegg mener vi trygghet er et siste stikkord som er relevant i forhold til både lek og relasjoner, og vi har derfor formulert noen spørsmål angående trygghet som tema også. Vi avsluttet intervjuet med et spørsmål der vi fikk svaret på hva intervjupersonene mente hva svar på problemstillingen vår, altså «hvordan jobber dere med å skape gode relasjoner gjennom lek?». I forhold til pålitelighet handler det om hvor nøyaktig dataen er innsamlet. Her er det flere faktorer som kan spille inn, både ved at spørsmålene kan

bli oppfattet feil og om svarene er notert riktig (Dallan, 2021, s. 63). Vi brukte ingen diktafon under intervjuene våres, og det kan dermed være noen unøyaktigheter i dataene. Vi kan ikke være helt sikre på om skriveren under intervjuet fikk med seg alt intervjupersonen sa. I forhold til observasjon er det viktig å påpeke at våre observasjoner er bare en liten del av et helhetlig bilde på barnehagehverdagen, da observasjonene foregikk mellom 30-60 minutter i løpet av en dag. Grunnen at vi mener at vår datainnsamling er en pålitelig undersøkelse er fordi selv om den ene noterte og den andre stilte spørsmålene under intervjuet hadde vi en god kommunikasjon underveis for å sikre at den som noterte fikk nok tid til å skrive ned det som ble sagt. For og vært helt sikre på at det vi noterte under intervjuene er pålitelig burde intervjupersonene ha lest gjennom notatene etter intervjuet var ferdig. Dette er noe vi kommer til å ta med oss videre. Når det kommer til observasjonen mener vi at våre observasjoner er pålitelige fordi vi var to personer som observerte de samme situasjonene uten kommunikasjon med hver andre underveis i observasjonen. Det var ikke før etter observasjonen var ferdig vi snakket sammen, da sammenlignet vi observasjonene våre. Vi mener dette gir et sikrere bilde av situasjonen enn hvis det kun var en av oss som observerte.

3.5 Etiske refleksjoner

Forskningsetikk dreier seg om å ivareta personvernet og sikre at de som deltar i forskningen ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger (Dalland, 2021, s. 168). Våre intervjuer og observasjoner er anonymisert slik at det ikke er mulig å finne ut hvem vi har intervjuet eller hvor intervjupersonene jobber. Før vi besøkte barnehagene fikk styrer tilsendt et informasjonsskriv med forespørsel om deltakelse i undersøkelsen, samt informasjon om oss, hva oppgaven vår går ut på og hva den skal brukes til. I dette skrevet ble deltakerne bevisstgjort på at alt av materiell skulle være anonymt og at det var frivillig deltakelse. Vi har med andre ord innhentet det Dalland kaller et informert samtykke (Dalland, 2021, s. 126). Måten vi har oppbevart materialet fra observasjonene og intervjuene på er på en privat datamaskin underveis i undersøkelsen, men at disse dokumentene ikke inneholder noen navn av hverken deltaker eller barnehage. Vi er bevisste på at noen av opplysningene om intervjupersonene kan karakteriseres som indirekte personopplysninger ved at vi for eksempel spør om bakgrunnsopplysninger som for eksempel stilling og utdanning. Vi mener likevel at undersøkelsen er anonym fordi vi ikke opplyser noe om hvor i landet denne undersøkelsen har foregått. I forhold til intervjuet var vi bevisst på å tydelig vise at vi lyttet til det intervjupersonen sa, slik at intervjupersonen opplevde sitt bidrag som verdifullt.

4.0 Empiri

Empiri stammer fra det greske ordet *empeiros* som betyr «noe som er opplevd eller erfart». Begrepet brukes i forskning om kunnskap innhentet ved hjelp av systematiske observasjoner og undersøkelser, altså empirisk dokumentasjon. (SNL, 2021). I vårt tilfelle er alt det konkrete materialet vi har undersøkt for å finne svar på problemstillingen vår empiri. Empiri er ikke bare at vi synser og tror, men det er systematisk innhenting av materiale. Rognsaa omtaler empiri som alle faktaene du har fått frem gjennom undersøkelsen din (Rognsaa, 2020, s.88).

4.1 Intervju: Lek- relasjoner- trygghet

De tre første spørsmålene i intervjuet omhandler aldersgruppe og antall barn på avdeling, utdanning, arbeidserfaring, og hva en normal barnehagedag går ut på. Tre av fire barnehager har alderen to til fem år, med 13 til 16 barn i barnegruppa, mens den siste barnehagen hadde aldersgruppen ett til to år og bestod av sju barn. Av fagarbeiderne vi intervjuet har majoriteten tatt fagbrev de siste tre årene, med unntak av to tilfeller der den ene fikk fagbrev i 1981 og den andre i 2008. Når det gjelder de pedagogiske lederne vi intervjuet var en ferdigutdannet i 2007, en i 2014 og to i 2019. Grunnen til at vi mener at år for utført utdanning er relevant for vår oppgave er fordi vi tenker at arbeidserfaring og kompetanse har noe å si ut ifra svarene ved intervjuet. Og er intervjupersonene som er relativt nyutdannet mer oppdatert på nyere forskning og litteratur? Vi så for eksempel at en stor andel av fagarbeiderne nevnte rutiner i forhold til mottak, måltid, sette i gang aktiviteter og stenging på spørsmål om organisering av dagen. Pedagogiske lederne derimot hadde et større fokus på omsorg, utvikling hos barna, lage og organisere aktiviteter, og følge rammeplanen for barnehagen. En av pedagogiske lederne sa så fint «det er ingen tydelige forskjeller på arbeidsoppgaver på en fagarbeider og meg, bortsett fra papirarbeidet, det er ingen oven fra og ned holdning». Ut ifra vårt empiriske materiale tolker vi det som at de pedagogiske lederne har et mer faglig og pedagogisk svar på spørsmålene våre, noe som understreker vår teori om at kunnskapsnivået og at de har et annet syn på organisering av barnehagehverdagen.

Spørsmålene med tema lek handlet om den voksnes rolle, hva som er mest dominerende av organisert og frilek på avdelingen, hva personalet driver med under lek, og hva de mener lek

har og si for barns utvikling. De fleste av intervjupersonene mener sin rolle i barns lek handler om å være med barna i lek, være til stede, veiledende barna, være en trygghetsperson og støttespiller. Andre roller som ble nevnt var observatør, en god rollemodell, trøste og spille etter barnas premisser.

Alle var enige om at det var mest frilek, men det var noen som nevnte at det var en slags blanding av frilek og organisert lek, ved at det ble lagt til rette for ulike aktiviteter som barna fritt kunne velge mellom. Noen påpekte også at frilek i barnehagen er ikke fri lek, da det alltid er regler og rammer man må holde seg innenfor i barnehagen. Fire av ti intervjupersoner sier at det kan være mye voksenprat, observasjon, rydding, møter og annen organisering under lek, men at de fortsatt har ørene og øyne til stede på barna. De resterende intervjupersonene sier de i størst mulig grad er med barna i lek. Disse svarene er uavhengige av barnegruppe og utdanning.

Alle intervjupersonene er enige om at leken har veldig mye og si for barna og barna sin utvikling og de fleste har nevnt språkutvikling, motorisk utvikling, kognitiv utvikling og sosial kompetanse.

Spørsmålene vi stilte i intervjuene som omhandlet relasjoner var: «hva tenker du relasjoner mellom barn har og si for leken?» Og «hvordan jobber der med å legge til rette med å skape/ videreutvikle relasjoner gjennom lek?». Alle som jobbet på storbarnsavdeling var enige om at relasjoner var viktig for leken, fordi da kan de slippe seg mer løs og være mer aktive, i tillegg til at hvis man ikke har en god relasjon har man heller ingen god lek. Det handler om å tørre å være seg selv og tørre å ta rollene i leken. På småbarnsavdelingen var de også enige om at relasjoner mellom barn er viktig for leken, men at det ikke er like relevant når barna er så små. Dette er fordi barna ikke får den samme relasjonen enda, og leker mer ved siden av hverandre og ikke med hverandre. Ved tilrettelegging av videreutvikling og å skape relasjoner i barnegruppa er veiledning, gode rollemodeller, variasjon i lekemiljøet og mindre lekegrupper eksempler som ble nevnt.

På spørsmålet om hvordan trygghet henger sammen med lek og relasjonsbygging svarer de fleste at trygghet er grunnleggende for å kunne leke og komme inn i lek, et barn som ikke er trygt leker ikke. Det er også lettere for barna å bruke kreativiteten, utfolde seg og tørre å være seg selv når de er trygge. De viser en større del av seg selv.

4.2 Observasjon: Lek- relasjoner-trygghet

Da vi kom inn i barnehagene merket vi at barna ble litt skeptiske til at det kom to fremmede inn på avdelingen, barna søkte mye kontakt og nærhet fra de ansatte på avdelingen. Det var ulikt hvordan barna i de forskjellige barnehagene reagerte på at vi kom på besøk, noen barn var veldig nysgjerrige på hva vi gjorde og noen barn brydde seg ikke om at vi var der. Da vi skulle observere var lek, relasjoner og trygghet noen komponenter vi spesielt var ute etter å se på.

Vi observerte forskjellige typer lek, fire ute og seks inne. I noen av lekene var personalet tett på, mens andre ganger var de litt på avstand. I observasjonene vi gjorde ute var det først fire barn som lekte med bøtter og spader i sandkassa ute i barnehagen. Her kom det et nytt barn bort til barna som lekte og satt seg ned ved siden av de andre barna, tok en spade og begynte å grave. Dette gjør at de fire barna blir sure, og et av barna tar tilbake spaden, og da løper barnet som tok spaden først gråtende bort til en voksen. I mellomtiden kommer et nytt barn bort til sandkassen, barnet spør om det kan få være med i leken, noe det får lov til.

Den andre observasjonen var at to barn som hadde kappløp opp og ned en bakke i barnehagen, og den tredje observasjon foregikk også ute i sandkassa til barnehagen, to barn og en voksen. Her ligger det en bil ved siden av dem i sandkassa, den peker de på og er nysgjerrige på.

Fjerde observasjon foregikk i uteområde i barnehagen, et barn søker trøst hos en voksen, og den voksne tar med seg barnet og fire andre til en gammel båt, i båten synger de "Ro, ro din båt" med bevegelser. Etter at de har sunget sangen en gang, går alle ut av båten og utforsker en lavvo som står ved siden av. Så sprer de seg, men nå har det gråtende barnet funnet et annet barn som det kan leke med.

Av observasjonene vi gjorde inne på de forskjellige avdelingene i barnehagene var de to første observasjonene tegning rundt et bord med voksne tett på, som samtaler med barna. I en annen observasjon var det flere forskjellige aktiviteter som foregikk i et stort rom. Fire barn perlet vennskapsbånd, og et barn var litt til og fra sofaen og rundt i rommet og gjemte seg under et gulvteppe. Et annet barn trillet rundt på en voksen-stol og et nytt barn kommer bort til bordet for å pusle. Her er også den voksne tett på barna. I den fjerde observasjonen inne var det fire barn og en voksen inne på et lekerom, hvor to av barna bygde hus av puter og tepper, og to barn lekte frisør med voksen. På den siste observasjonen observerte vi både med

løpende protokoll og sosiogram, med to forskjellige resultat. Denne observasjonen gjorde vi inne på et mindre rom der fire barn og en voksen satt rundt et lite bord og hadde ulike bordaktiviteter. Ved hjelp av sosiogrammet så vi flere sider av observasjonen i forhold til det vi var ute etter å se på, kontra hva vi så gjennom løpende protokoll. I sosiogrammet fant vi ut at selv om det tilsynelatende så ut som at alle ble inkludert og sett/hørt i aktiviteten, så var det et barn som ikke ble tatt kontakt med, eller fikk respons av den voksne.

Hvis vi skal dra inn relasjoner i observasjonene vi har gjort over, tenker vi at ved den første observasjonen når det siste barnet kommer bort og spør om det kan få være med i leken, at relasjonene mellom de fire barna og det siste barnet kan være en faktor som gjør at det barnet får være med i leken og ikke det andre. Det barnet som ikke fikk være med i leken har relasjon til den voksne, ved at det løp bort til den voksne for å få hjelp og trøst. Og ved at den voksne tar med seg barnet tilbake til de andre barna i sandkassa, og veileder det gråtende barnet gjennom at man må spørre om å få bli med i en lek, og at man ikke bare kan ta spaden når noen leker med den. Barnet fulgte da den voksne sitt råd, og spurte de andre barna om det kunne få være med i leken, og det fikk det. Ved å gjøre dette hjelper den voksne barnet til å kunne komme inn i leken og skape en relasjon til de andre barna.

I den andre observasjonen hvor de to barna løper opp og ned bakken, og det ene barnet faller, kommer den voksne ned til barnet etter å ha observert det som skjedde. Her reagerer den voksne med å si at dette måtte de bare regne med når de løp ned en bakke, noe den voksne har sagt flere ganger at ikke er lurt. Her er det en relasjon mellom barn og voksen, men er det en god relasjon når den voksne trøster på denne måten?

I observasjonen ved de to barna og den voksne i sandkassa skaper den voksne en relasjon til barna ved å respondere på barnas uttrykk og utforsker bilen sammen med barna. Den voksne som tar med seg barna til den gamle båten skaper relasjoner med barna ved å skape en arena der alle barn var inkludert i et fellesskap. Gjennom denne sangaktiviteten i båten skapte den voksne en åpning for at barna kunne spre seg og leke med hverandre- som igjen gjør at de kan skape relasjoner til hverandre.

I tegneaktiviteten er de voksne tett på barna, de skaper relasjoner mellom barn-voksen og mellom barn-barn ved at de oppmuntrer barna, er nysgjerrige på deres tanker og tegninger og skaper gode samtaler rundt dette.

I observasjonen på det store rommet var den voksne til stede hele tiden for barnet som gikk til og fra sofaen og bordet. Barnet ville etter hvert gjemme seg under et gulvteppe, og da oppmuntret den voksne et annet barn til å lete etter dette barnet som gjemte seg under gulvteppet. Her hjelper den voksne med å skape en relasjon mellom de to barna, samtidig som h*n er til stede ved bordet der det foregår perling og pusling. Den voksne er til stede og har fine samtaler med alle barna i rommet.

På lekerommet med de fire barna som bygger hus og leker frisør raser huset sammen med jevne mellomrom. Den voksne er alltid til stede og hjelper til med å bygge opp huset på nytt, samtidig som h*n er tilgjengelig for barna som leker frisør. Etter hvert går den voksne og de to barna som leker frisør ut av rommet, og når de kommer tilbake har huset rast enda en gang. Denne gangen hjelper både den voksne og de to andre barna til med å bygge det opp igjen, og skaper et fint samspill mellom alle fire barna.

På den siste observasjonen hadde den voksne en relasjon til alle barna rundt bordet, bortsett fra ett barn. Det siste barnet ble sittende bak ryggen til den voksne, mens den voksne hadde stort fokus rettet mot barnet på fanget, samtidig som andre barn rundt bordet kjempet hardt om oppmerksomheten til den voksne, havnet det siste barnet i bakgrunn, da dette barnet prøver litt mer forsiktig å få den voksnes oppmerksomhet.

I alle observasjonene vi har utført ser vi at det ligger en grunnleggende trygghet i bunn mellom barn-voksen. Det ser vi ved at barna oppsøker de voksne med en gang det er noe, om det så er trøst, hjelp eller oppmerksomhet de vil ha. Gjennom alle observasjonene har de voksne vært til stede, noe som gjør at barna føler seg trygge og kan utfolde seg mer. Under en observasjon var det et barn som ville besøke en annen avdeling i barnehagen, barnet spør om det kan få gå på besøk til en av de voksne, men får nei fordi det snart er to-mat. Så går det samme barnet til en annen voksen og spør om det samme, men den voksne spør om barnet husker hva den andre voksne svarte på spørsmålet. Barnet svarer «JA» og de voksne ser på hverandre og smiler. Det at de voksne er samstemte og at det er tydelige rammer, gjør at det skapes trygghet for barna.

5.0 Drøfting

For å finne svaret på vår problemstilling som er “hvordan kan alle i barnehagepersonalet jobbe for å skape gode relasjoner gjennom leken”, vil det være nødvendig å se empiri sammen med teoretiske perspektiver. Blir teorien praktisert i praksis, og er det mulig å praktisere teorien? Gjennom de observasjonene vi har gjennomført har vi sett en sammenheng mellom det teoretiske og praktiske arbeidet i barnehagen. Som barnehageansatt er man pålagt til å følge styringsdokumenter som for eksempel Rammeplanen for barnehagen og barnehageloven. Derfor bør det være mulig og se en viss sammenheng mellom det teoretiske og det praktiske arbeidet i barnehagene. Og som det står i rammeplanen skal leken være ha en sentral arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek, både ute og inne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Det står også at personalet skal støtte barns initiativ til samspill, og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). I og med at problemstillingen vår i hovedsak handler om lek, relasjoner og trygghet vil vi dele drøftingen inn i tre hoveddeler.

5.1 Lek

Som skrevet over er lek en del av barns kultur, og mye av barnas læring skjer gjennom leken. Barn leker likevel ikke for å lære, med de leker for å leke, og læringen skjer “bare”. Alle barnehagene som deltok i vårt forskningsprosjekt, var enige om at lek er viktig og bør være en stor del av barnehagens hverdag. Vi var inne på at vi skiller mellom dyp og overfladisk lek og gjennom observasjoner har vi observert at barn har forskjellige ferdigheter og forutsetninger for å komme inn i en dyp lek (Wolf, 2016, s. 63). Her kan vi trekke inn det eksempelet med de fire barna som lekte i sandkassa, hvor fire barn var dypt inne i en konstruksjonslek da et femte barn kommer til og bryter seg inn i leken. Dette ble da ikke akseptert av de fire barna, men var det fordi de var så dypt inne i leken at det ikke var greit? Var det fordi barnet ikke spurte? Hadde det gått fint om de hadde lekt en overfladisk lek? Mens barnet som ikke fikk delta i konstruksjonsleken gikk bort til en voksen kom det et nytt barn som spurte om å få være med i leken i sandkassa, det fikk dette barnet lov til. Men var det da fordi den dype leken allerede var brutt eller var det fordi disse barna kjente hverandre så godt at de visste at de sammen kunne forsvinne inn i leken igjen? Da barnet som ikke fikk lov til å være med i leken kom tilbake med en voksen fikk barnet veiledning av den voksne på at det er viktig å forhøre seg om man får delta i leken, og ikke bare ta seg til rette i en etablert lek. Det som kjennetegner en dyp lek er når barna er så konsentrert og fokusert på leken de befinner seg i at alt utenfor blir uinteressant. Grunnen til at vi mener at konstruksjonsleken i sandkassa var en

dyp lek selv om den kunne bli brutt, var fordi den ble brutt på en måte som barna oppfattet som ødeleggende. Var dette et engangstilfelle, eller er det slik at dette barnet har vanskeligheter for å komme inn i dyp lek i samspill med andre barn? Hvis dette er tilfelle mener vi det er viktig at personalet i barnehagen er observante rundt dette barnet og kan støtte og veilede barnet i lek med andre.

Dette kan også sammenlignes med å kunne tolke barns signaler og følelsesmessige tilstand i lek, altså barns vitalitetsformer (Stern, 2010). Hadde en voksen sett at barnet hadde en eksploderende tilstand, altså var på tur bort til sandkassa, kunne den voksne vært på med en gang og forhindret at det oppstod en konflikt mellom barna. Et godt eksempel på en voksen som hjalp barna med å holde de i leken, altså pulserende tilstand, var den voksne inne på lekerommet med barna som bygde hus av puter og tepper. Den voksne opprettholdt nysgjerrigheten til barna ved å utforske huset de hadde bygget sammen, og var ivrig og dypt inne i leken sammen med barna. Dersom den voksne ikke hadde vært til stede de gangene huset raste sammen, kunne fort tilstanden til barna endret seg til falmende og det fine samspillet mellom barna hadde tatt slutt. Disse eksemplene understreker viktigheten av voksnes tilstedeværelse og veiledning i barns lek. Selv om det er viktig at de voksne i barnehagen er til stede under barns lek, er det likevel viktig å understreke at det finnes en balanse, der det er viktig å gi barna litt spillerom der de lærer å bli selvstendige. Noen ganger kan det være fint å vente med å bryte inn når man ser at det oppstår en konflikt mellom barna også, slik at de får muligheten til å løse konflikten på egenhånd. Men det er likevel viktig å være til stede og klar til å bryte inn ved behov.

5.2 Relasjoner

For å komme inn i lek mener vi at det trengs en viss relasjon i bunn, men for å skape relasjoner er leken en fin arena. Det er ikke alle barn som er like flinke til å leke, og da er det viktig at den voksne tar utgangspunkt i det barnet kan, og bygge videre på det. Altså være det Vygotsky kaller et støttende stillas (Bråten, 1998, s125). Dette er også viktig når det gjelder å legge til rette for og skape relasjoner mellom barn, fordi det gir barna som ikke er like gode på å leke en mulighet til å kunne komme seg inn i lek med andre barn - og igjen skape relasjoner. I intervjuene vi har utført i forskningsprosjektet vårt var det flere som poengterte viktigheten av gode relasjoner i barnehagen, både mellom barn-barn og barn-voksen. En av intervjupersonene fortalte at hennes erfaring etter mange år i barnehageyrket viste at relasjoner som barn skaper seg imellom i tidlig alder ofte følger barnet lenge. Det er viktig med relasjoner mellom voksen - barn, men det er like viktig om ikke viktigere mellom barn –

barn. Når barna skal begynne på skolen kan det å ha gode relasjoner gjøre overgangen lettere. For å kunne skape gode relasjoner til andre barn krever det at barnet har sosial kompetanse. For at barnet skal kunne utvikle sosial kompetanse må de voksne være gode rollemodeller og veiledere, og legge til rette for gode lekemiljøer. Da må man reflektere over hvordan det fysiske rommet inviterer til lek, og se på hva slags materialer som er tilgjengelig for barna. Dette var et tiltak noen av barnehagene vi intervjuet nevnte som en del av arbeidet med å skape relasjoner mellom barn. Andre tiltak intervjupersonene nevnte var å dele barna inn i mindre lekegrupper. Her var det mange som satt sammen grupper med bevissthet rundt å dele barn som ofte leker sammen, for at disse barna kan skape nye relasjoner til andre barn også. Intensjonen var ikke å ødelegge den gamle relasjonen, men å hjelpe barna til å skape flere relasjoner til andre barn. En problemstilling mange barnehager har er at dersom barn kun har en god relasjon på avdelingen, vil det bli utfordrende for barnet den dagen den ene relasjonen ikke er til stede.

Det er også viktig å jobbe med voksen - barn relasjonen, da denne relasjonen i følge Drugli ofte er en avgjørende faktor for barnets utvikling og deres trivsel i barnehagen (Drugli, 2020, s.143). Man må som voksen arbeide kontinuerlig med å skape gode relasjoner til alle barna, og inkludere alle. Under en observasjon vi gjorde i en av barnehagene observerte vi en voksen som var svært bevisst på dette. I dette rommet foregikk det både bord-aktiviteter, samtidig som annen frilek rundt. Den voksne her var deltakende i bord-aktiviteten samtidig som h*n hadde et overblikk over resten av rommet der h*n oppmuntret og inkluderte alle barn. Den voksne søkte aktivt kontakt av alle barn, samtidig som h*n var til stede rundt bordet. Dette syns vi er et godt eksempel på en trygg og inkluderende voksen som ser alle barn. Denne måten å være til stede på med barna skaper gode forutsetninger for gode og trygge relasjoner mellom barn - voksen og mellom barn - barn Hvidsten skriver at tilrettelegging for en relasjonell kompetanse begynner i møtet med en betydningsfull annen (Hvidsten, 2021, s. 141). I barnehagen er det den voksne som må være den betydningsfulle andre, og som Drugli skriver har voksen - barn-relasjonen direkte sammenheng med barns sosioemosjonelle fungering og utvikling (Drugli, 2020, s.145). For at det skal foregå læring eller språkutvikling, krever det at dette samspillet er stimulerende. Det betyr at gode relasjoner i seg selv ikke er godt nok, men at man som barnehagelærer må ha kunnskap til å kunne opprettholde et stimulerende samspill (Drugli, 2020, s.163). Og som skrevet tidligere i oppgaven, skriver Drugli også at selv om god relasjon i seg selv ikke nødvendigvis fører til læring, så lærer barn mer og bedre sammen med voksne de er trygge på (Drugli, 2020, s. 163).

5.3 Trygghet

Som skrevet over merket vi at barna ble litt skeptiske da vi kom inn på avdelingene, det var nytt at det kom to fremmede inn på avdelingen. Måten vi merket dette på var at noen av barna søkte mye kontakt og nærhet fra personalet. Vi observerte at situasjonen ble mindre “skummel” for barna når de hadde de kjente voksne i barnehagen å lene seg på. Etter vi hadde presentert oss for barna i samlingsstunden opplevde vi at barna ble tryggere på oss og at det ble mindre “skummelt” at vi var til stede. Dette er et godt eksempel på viktigheten av å ha gode, trygge voksne i barnehagen med gode relasjoner. Det å ha trygge voksne i barnehagen er viktig for at barna skal kunne ha det John Bowlby kaller en trygg base og en sikker havn å kunne vende tilbake til (Brandtzæg, 2016, s.25). Dette handler om trygghetssirkelen og vi observerte gjennom flere observasjoner at dette henger tett sammen med det praktiske arbeidet i barnehagen. Du har for eksempel situasjonen ved den gamle båten, der det gråtende barnet søkte en trygg voksen og hadde behov for det Drugli kaller den psykologiske ladestasjonen (Drugli, 2020, s.44). Ved at barnet kunne lade på et trygt fang, gjorde det at barnet etter hvert turte å utforske uteområdet i barnehagen på egenhånd. Dette eksempelet her opplever vi som et godt eksempel på trygghetssirkelen i praksis. Her kan man også dra inn eksempelet fra observasjon sju, der et barn satt på fanget til den voksne for å søke trygghet under bordaktiviteten. Her observerte vi at barnet i starten var passivt, lite deltakende i aktiviteten og avhengig av den voksne, men etter hvert som barnet hadde ladet ble det mer deltakende og kunne sakte med sikkert bli tryggere på situasjonen og at det var to ukjente i rommet som observerte dem.

Et eksempel fra observasjonen der man kan stille spørsmål ved om barnet følte trygghet og anerkjennelse, er situasjonen med barna som løp opp og ned bakken, og det ene barnet faller og slår seg. Vi tenker at det er bra at den voksne er til stede og trøster barnet selv om det tilsynelatende kan se ut til at den voksne kan oppfattes som oppgitt over barna, da dette er noe de har fått beskjed om flere ganger. Selv om det kan være frustrerende iblant er det viktig å huske på at barn må få lov til å være barn, og at barn lærer ved å prøve og feile. Vi sier likevel ikke at man skal “dulle” og pakke inn barna i bobleplast hver gang det faller. Vi mener heller ikke at man ikke skal anerkjenne barna når de faller, men det handler om å lese barnet og situasjonen. Noen ganger kan vi voksne gjøre situasjonen mer skummel og skremmende for barnet ved å overreagere. Det er da viktig å finne en balanse der man lærer seg å lese både barna og situasjonen barnet befinner seg i, noe som igjen kan være med på å gjøre barna mer robuste og klare for å møte verden. Når det kommer til observasjonen vi gjorde med barnet

som falt, tenker vi at barnet her ikke får noe ut av at den voksne blir oppgitt. Som Broberg sier er en av de grunnleggende følelsesmessige forutsetningene for at barn skal føle seg trygge at de voksne er forutsigbare og sensitive, hjelper barna å regulere følelsene sine og at den voksne oppmuntrer barnet til å utforske barnehagemiljøet (Broberg, 2018, s. 238- 239). Det vil si at en optimal måte å løse situasjonen ifølge Broberg på ville vært om den voksne anerkjente barnets følelser og hjalp det med å regulere de i første omgang og heller bevisstgjort barnet på konsekvensene det kan ha av handlingen etter følelsene til barnet er regulert og anerkjent. I tillegg var et av forutsetningene at den voksne oppmuntrer barna til å utforske barnehagemiljøet, så kunne da den voksne i dette tilfelle funnet en måte og lagt til rette for at barna kunne kjenne på den samme spenningen og gleden som de gjorde i kappløpet i bakken på det den voksne mener er en tryggere måte (Broberg, 2018, s. 238- 239). Det er viktig å ta barna på alvor når de er i lek, både den «stille» og den «ville» leken. Hva tenker vi om den stille leiken, og hvordan forholder vi som voksne oss til den. Anerkjenner vi den mer fordi den er stille? I rammeplanen for barnehagen står det at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.49-50).

Den ville leken blir ofte stoppet, fordi det blir for mye støy for oss voksne og fordi vi ikke observerer barnas lek før vi bryter inn. Blir denne ville leken ofte tolket for å være for voldsom, voldelig og uforsvarlig. Når jenter har vill lek, hva tenker og sier vi om det? Tenker man «så bra de er litt tøffere av seg, godt å se jenter er aktive» og tenker de det samme med guttene? Eller tenker de “huff de er så voldsomme og bråkete hele tida”. Vi voksne har ofte en tendens til å stoppe og avbryte lek som mange kan anse som vill og bråkete. For eksempel når de små barna løper etter hverandre. «Det er ikke lov å løpe inne!!! De må lære seg regelen tidlig ellers får vi et problem når de blir større» hører man ofte da. Men hva med betydningen av denne leken til de små barna? Den er sosial og skaper et fellesskap alle kan være med på. Hva med de voksne her? Hvilke kunnskaper har de ansatte om denne leken? Hvordan kan de voksen anerkjenne denne morsomme aktiviteten til barna? Det som er viktig i all lek, er at før de voksne avbryter den, må man alltid observere hva som egentlig foregår i leken først. Har barna laget seg regler sammen på hva som er greit og ikke greit i leken, og vet de hvor grensa går? Det handler også om hvor tolerante vi som voksne er, og der er vi forskjellige og godtar ulike ting. For eksempel så har vi i praksis observert barn i lek, der det ved første øyekast kan se ut som en voldsom lek, men at det etter hvert viser seg å være en lek som de har kontroll over. Så kommer en annen voksen og avbryter leken med begrunnelse av at slik er det ikke lov å leke. Vi tror den stille leken er mer behagelig for de voksnes ører, og derfor et

ønske. Men observerer vi hva som egentlig foregår i denne leken, på samme måte som den ville leken vi egentlig ikke vil ha noe av? Blir alle inkludert, og hvem er «sjefen»? Hvem får rollen som ikke er så inkluderende og underdanig, som ofte blir hund eller baby. Dette er spørsmål og ulike problemstillinger vi mener barnehagepersonalet bør reflektere over. Det handler om å anerkjenne barnas behov, og ikke sette våre egne behov først, om hva vi synes er mest behagelig. Dersom man ikke anerkjenner barnas behov for lek, anerkjenner vi heller ikke barnet for den det er. Da mener vi at dette kan føre til at man minsker sannsynligheten for å kunne skape en trygg og god relasjon til barnet.

Grunnen til at vi mener at trygghet er relevant for å kunne svare på vår problemstilling er som skrevet tidligere at trygghet er et grunnleggende element for at barn kan tørre å slippe seg løs og utforske verden. For å underbygge dette teoretisk vil vi igjen dra inn trygghets sirkelen og det støttende stillaset (Bråten, 1998, 125 & Brandtzæg, 2016, 25). Disse teoriene handler om at for at barn skal kunne tørre å slippe seg løs og komme inn i sosiale samspill med andre krever dette at barnet vet at det har en trygg base i ryggen og en sikker havn de kan vende tilbake til ved behov. Dette blir da en av personalet i barnehagen sin viktigste oppgave i arbeidet med å skape gode og trygge relasjoner gjennom lek. Det er en forutsetning at det er faste og kjente voksne på avdelingen til barna, som støtter barna i både lek og samspill med andre. En av de tidligere forskningene vi har nevnt handlet om nettopp dette. Organisering og personaltetthet kan påvirke barnehage- og relasjonskvaliteten, og hvor viktig både det å ha vennerelasjoner og den voksnes rolle til å kunne følge alle barn tett opp (UIS, 2020).

Bowlby's Circle of Security handler om at barn bygger opp indre modeller av omsorgspersonene og at dette danner grunnlag for hvordan de selv går inn i nye relasjoner med andre (Brandtzæg, 2016, s.26). Når de bygger nye relasjoner til andre er dette gjerne gjennom lek, de prøver seg frem i interaksjoner med andre, observerer og tolker andres opplevelse av dem selv og kan tilpasse seg etter forholdene. Men dette er ikke noe som alltid kommer av seg selv, her er det gjerne behov for trygge voksne som kan hjelpe dem i gang med lek, hjelpe barn inn i lek og hjelpe dem underveis i leken. Derfor er det viktig at vi som voksne rundt barn ikke sitter bakoverlent og har fokus på andre ting enn barns lek. Dette er noe som gjerne skjer i barns frilek, for da «skal jo barn få leke det de vil, alene uten at voksne bryter inn».

6.0 Avslutning

Hvordan barnehagepersonalet kan skape gode relasjoner gjennom lek, handler om å være til stede, tett på og være en veiledende voksen. Det handler om å forstå viktigheten av leken som barns kultur og læringsarena, og legge til rette for gode lekemiljø. Vi har gjennom både forskning, teoretisk forankring og barnehagefeltets erfaringer forstått at en god arena for å skape gode og varige relasjoner er lek. I tillegg har vi sett og erfart, at for at barna skal kunne leke og skape disse gode relasjonene til andre gjennom sosiale samspill, forutsetter det at barna er trygge. Det betyr at arbeid med å skape gode relasjoner i en barnegruppe omhandler tre faktorer som henger tett sammen, lek, relasjoner og trygghet. Etter analyse fant vi ut at trygghet- og relasjonsbygging i samhandling med lekemiljøet er det første og viktigste tiltaket. Man må kontinuerlig jobbe for å skape gode relasjoner og en trygg base for barna, og lage et lekemiljø og en kultur i barnehagen som inviterer til god lek og samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). Å organisere mindre lekegrupper, være tett på og til stede som voksen, og anerkjenne barna og deres behov er også tiltak man kan jobbe med for å skape relasjoner gjennom lek. Relasjonene som skapes i barnehagen og hvordan de skapes avhenger i stor grad av personalet i barnehagen sin rolle, ved å være det Vygotsky omtaler som det støttende stillaset og Bowlbys trygghetssirkel som omhandler barns trygge base og sikre havn (Bråten, 1998, s. 125 & Brandtzæg, 2016, s. 25).

Hvordan kan barnehagene videre jobbe med å legge til rette for å skape gode relasjoner gjennom lek fremover? Vår oppfatning er at dette er et tema som ofte ikke blir reflektert over, da det er mye annet som stjeler mye av fokuset til personalet og vi har en teori om at personalet i barnehagene tenker at relasjoner skapes uavhengig om de jobber med det, at det "bare skjer av seg selv". Derfor er dette et relevant tema vi kunne forsket videre på, i tillegg for eksempel om antall barn per voksen har noe å si for relasjonsbyggingen og kvaliteten. Vi kunne også forsket på om det er noen forskjell på relasjonsbyggingen ute og inne i barnehagen, og hva har relasjonene som skapes i barnehagen å si for overgangen mellom barnehage og skole, og senere i livet?

7.0 Litteraturliste

- Askland, L. (2018). *Kontakt med barn - innføring i barnehagelærernes arbeid på grunnlag av observasjoner* (2.utg.). Gyldendal.
- Brandzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2016). *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Kommuneforlaget AS.
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A., (2018). *Tilknytning i barnehagen - Hva betyr trygghet for lek og læring?* Cappelen Damm.
- Bråten, I., T-M, A. C. (1998). Den nærmeste utviklingssonen som utgangspunkt for pedagogisk praksis (s.123- 142). I I. Bråten (red). *Vygotsky i pedagogikken*. Cappelen Akademisk.
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.
- Drugli, M.B. (2020). *Liten i barnehagen* (3.utg.). Cappelen Damm.
- Dæhlen, M. (27.01.21). *Derfor er venner så viktig*. Ung forskning. Hentet 06.12.2021 fra: <https://ung.forskning.no/helse/derfor-er-venner-sa-viktig/1804202>
- Hvidsten, B. I. B. (2021). Relasjonelle utfordringer: Hvordan kan du som barnehagelærer fremme barns relasjonskompetanse. I B. I. B. Hvidsten (Red.), *Spesialpedagogikk i barnehagen* (2.utg., s. 137-146). Fagbokforlaget.
- Kulset, N. B. (2019) *Musikk og andrespråk - norsk tilegnelse for små barn med et annet morsmål* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Nasjonal digital læringsarena. (2021, 22. april). *Observasjonsmetoder*. Hentet 02.05.2022 fra: <https://ndla.no/nb/subject:1:54b1727c-2d91-4512-901c-8434e13339b4/topic:2:432baee9-5671-47ce-870e-48b8fc3b7a42/topic:2:b3a471ce-3027-42aa-887c-a2325c4a60f5/resource:1:2090>

Osnes, H., Saug, H. N. & Kaarby, K. M. E. (2019). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen* (2.utg.). Universitetsforlaget.

Rognsaa, A. (2020). *Bacheloroppgaven – skriveråd og regler for utformingen*. Universitetsforlaget.

Skram, D. (2016). *Barns utvikling leik og læring - pedagogisk arbeid i barnehage og skule*. Samlaget.

Skram, D. (2021) *På jakt etter leikens inste vesen*. Artikkel

Statistisk sentralbyrå. (2022, 3. mars). *Barnehager*. Hentet 02.05.2022 fra:
<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

Stern, D. N. (2010) *Forms of vitality: Exploring dynamic experience in psychology, the arts, psychotherapy, and development*. Oxford University Press.

Store norske leksikon. (2021, 07. november). *Empiri*. Hentet 04.05.2022 fra:
<https://snl.no/empiri>

Store norske leksikon (2018, 12. september) *Intervju*. Hentet 03.05.2022 fra:
<https://snl.no/intervju>

Sund,S. (2015, 20.mai). *Bruk av musikk gir bedre språkopplæring*. Utdanningsforskning.
Hentet 10.05.2022 fra: <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/bruk-av-musikk-gir-bedre-sprakopplaring/>

Universitetet i Stavanger (2020, 25.september, sist endret: 2022, 27.mars). *Relasjoner i barnehagen*. Tekst: Universitetslektor Svanaug Lunde og professor Ingunn Størksen.
Hentet 09.05.2022
fra:<https://www.uis.no/nb/laringsmiljosenteret/forskning/relasjoner-i-barnehagen#/>

Vedlegg 1 – intervju

Barnehage nr. 1

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en barnegruppe på 16 barn i alderen to til fem år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg ble ferdig utdannet barnehagelærer i 2019, men før det jobbet jeg som vikar i barnehage i tre år.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- En normal barnehagedag går ut på veldig mye, det er foreldresamarbeid, ting som må tas opp med foreldre i bringe og hente situasjoner – krever mye å gå å huske på alt som skal formidles. Er med barna og leker med dem, samt at vi ser på planen, hvem skal gjøre hva? – som for eksempel hvem skal ta maten, hvem skal ta do – runden og hvem går først ut? Det er klart at mye av dette (hvem som gjør hva) skjer spontant. Hvis det er noe spesielt som har skjedd i en lek eller en hendelse er dette noe vi tar opp og kan bruke som tema for barna gjennom dagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Relasjonen mellom barn er veldig viktig, det handler om å skape kontakt, samspill med andre, men ha og kjenne på å ha selvtillit. Det må være en relasjon barnet føler seg trygg i, og det må være en god relasjon for å få noe positivt ut av det.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barns lek er å være en deltakende trygg voksen som kan veilede og komme med innspill for å videreutvikle leken.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Det kan blir mye voksen snakk, men om barn og foreldre. Eller så forberede seg til en aktivitet som skal skje senere samme dag eller dagen etter. Noen ganger starter man på månedsplanen og andre ting som «må» gjøres. Men jeg vandrer mye rundt imellom barna for å se om alt går bra.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Leken har veldig mye og si for barna og den er veldig viktig for alle områder innen barns utvikling. De lærer samarbeid, samspill, sosialkompetanse og problem i rollelek, barn lærer av hverandre og det som skjer. De lærer mye grunnleggende viktige ting som vil følge de resten av livet. De lærer å tilpasse seg og å kunne være enige om å være uenige – får ikke alltid den rollen man vil ha i lek.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Barnet må være trygg for å delta i lek. Det vil være lettere for barnet å tørre å delta i lek som allerede har startet eller startet en lek. Lettere for de å bruke sin kreative side i leke og tørre å utfolde seg mer. Hvis relasjonen bærer preg av trygghet, får barnet vist seg fra alle sider. Er du trygg vil alt gå mer naturlig og det blir lettere å utvikle og lære – utvikle seg innenfor følelser, samarbeid og samspill. Man lærer best når man er trygg.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Dette er noe vi har hatt i planene våre lenge, men ikke blitt gjennomført helt enda. Planen her er for eksempel å sette i gang en formingsaktivitet og sette sammen mindre grupper med barn som vanligvis ikke leker så mye sammen. Disse gruppene skal de være i på faste dager slik at de blir godt kjent med hverandre. Vi har fått beskjeder fra foreldre som for eksempel «jeg vil ikke i barnehagen fordi x er syk», dette er noe vi må jobbe med. Samtidig som at vi skal legge til rette for å skape relasjoner kan man heller ikke tvinge barn til å leke sammen. Man hører ofte at «du får ikke lov til å være med». Her mener jeg det er viktig å finne en balanse, for der er ikke sånn at man alltid kan få være med i leken, men det er heller ikke greit å stenge ute hverandre. Men som sagt er det viktig å finne en balanse der

barnet får oppleve å få lov til å bli inkludert. Dette er viktig å snakke om med barna.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en barnegruppe på 16 barn i alderen to til fem år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jobbet som vikar i barnehagen i 2016, tok fagbrev i 2019. Jeg jobber i barnehagen for å være en god rollemodell for barna, men også for de voksne- for å skape et godt arbeidsmiljø.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- En normal barnehagedag går ut på å være der for barna, stimulere med lek, lesing, fin og grov motorisk. Barna skal få utfolde seg. Vi har også rutiner og planer for dagen, men det er ikke alltid planene går som planlagt, for ingen dag er like, da må man bare ta det som det kommer og gjøre det beste ut av det. @

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har mye å si, jeg mener det blir en enda finere lek og bedre lek om de er tygge på de de leker med, ingen relasjon – ingen lek. Vi voksne må være til stede å veilede sli at de går en god relasjon og lærer seg en god lek.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barna sin lek er å veilede, være en god rollemodell, trøste – være et trygt fang og være der for barna.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det vil jeg si er en lett blanding fordi vi finner frem leker om morgenen der de kan leke med det de vil – ulike lekestasjoner. Men disse lekestasjonene er der som et tilbud, de må ikke leke med noe av det, de kan gå på dukkerommet og om de vil det for eksempel.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med og rundt barna, og har alltid øynene og ørene åpne → observerer.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Den har mye og si, de får god lekekompetanse og den er med på å bruke og utvikle fantasien sin, samt at de utvikler språket med å sette ord på ulike ting. Er det noen som sliter med språket sitt og sliter med å finne ord må du hjelpe de slik at de kommer med språket sitt.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Barn kan leke med hverandre uten at de er trygge på hverandre, de kan finne ut underveis i leken at de ikke går overens eller at de går godt overens. Men når barna er trygge er leken finere og det blir en bedre lek, altså mer avslappet.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi hjelper barn inn i lek med andre barn. Et eksempel fra praksis: to barn kjenner hverandre fra før av, et tredje barn prøver veldig hardt å bli venn med disse to som kjenner hverandre fra før av. Når det tredje barnet kommer inn i «kjernen» er dette barnet et barn som vil bestemme over de to andre og hva de skal leke med og når. Dette går en stund, men de to barna er nå lei av dette. Her bruker de voksne i barnehagen barnesamtaler for å snakke med barna om dette, det er ikke greit og utestenge, men det er heller ikke greit å skulle styre og bestemme over andre.

Barnehage nr. 2

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Etter videregående skole tok jeg ett friår der jeg jobbet som butikksjef. Så startet jeg på samlingsbasert barnehagelærerutdanning, var ferdigutdannet i 2019, har

jobbet i barnehagen siden. Jeg begynte på spesialpedagogisk utdanning i høst, dette fordi jeg følte at jeg mangler kunnskap innenfor dette.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Jeg har plantid og ansvar for å legge opp dagen. Først er det mottak, så er det frokost, etter det har vi et pedagogisk opplegg med barna frem til mat igjen. Det er ingen tydelige forskjeller på arbeidsoppgavene til en fagarbeider og meg, bortsett fra det skriftlige pedagogiske arbeidet – så det er ikke sånn ovenfra og ned. Etter som at dette er en småbarnsavdeling sover de ca. 1 to timer, da tar vi pauser og forbereder ulike aktiviteter.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det er viktig for både trivsel, læring og utvikling - det er viktig for alt egentlig. Da kan de slippe seg løs og være aktive.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barns lek er å være til stede der de er og ha et felles fokus.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da er vi på gulvet der barna er, her er de så små at hvis vi ikke er nede på gulvet så ser barna kun beina våre. Vi er der når de trenger et trygt fang.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Jeg mener at leken er barnets livsverden, der lærer de språk og sosialkompetanse, leken er lystbetont.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet er viktig for at de skal kunne slippe seg løs og leke, og ikke være passive. De som er utrygge sitter mest på fanget. Man ser veldig godt på barna hvor viktig tryggheten er.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi veileder barna og er gode rollemodeller. Vi legger til rette for at barna skal bli kjent med seg selv og sine følelser, men også andre og andre sine følelser. Barna får en erfaring og vi veileder på hvordan man skal være mot og med hverandre.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet i barnehage siden 1981, altså i over 40 år. Jeg barnepleier utdanning, det er en utdanning som ikke finnes lenger, men det er en utdanning som gjelder barn fra null til ti år. Jobbet de sju første årene i en annen barnehage, resten har jeg jobbet her i denne barnehagen.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Etter så mange år i yrket er det ganske automatisert, men det er aldri noen dager som er like. Arbeidsoppgaven min er å være med barna, veilede de og være en trygg person for dem, trygge de i lek og være med i leken – vise de hvordan man leker.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Når de er så små har de ikke helt den relasjonen enda, men det har en utvikling ved at de ikke leker så mye med hverandre, men ved siden av hverandre. Barna vil ofte leke med de samme lekene, da er det viktig å ha flere leker av samme leke, men det er og viktig at de lærer seg å leke sammen.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barns lek er å være til stede, være der hvor barna er og veilede de i leken. Være den trygge personen.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er helt klart frilek, for det er det barna har lyst til.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da hopper vi inn der de er, være med i leken og vi sprer oss.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- I forhold til hjernen er det veldig viktig for læringen. De utvikler fantasien, man ser at de leker både mamma og pappa, hund og katt.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Den vokse er til stede som en trygghet og for å skape en relasjon, og at de ikke blir overlatt til seg selv. Er du en usikker person er du litt mer utrygg, mens hvis du er trygg i deg selv så er du kanskje ikke så redd for å ta kontakt med andre.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi bytter ut leker. I starten er de så små at da har vi leker fremme som ikke krever så mye av barnet, men etter hvert bytter vi ut lekene til leker som er mer utfordrende slik at barnet utvikler seg.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet i barnehage i tre år, jeg begynte som lærling i 2019 og ble ferdigutdannet fagarbeider i 2021.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det er mye forskjellig, men kimmer ann på dagen. En «vanlig» dag vil inneholde litt frilek og litt planlagte aktiviteter. Kommunisere med kollegaer om det er en ferdig plan på dagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Den er veldig viktig, relasjonene er best der barna føler seg komfortable og relasjonen man får i lek er veldig viktig.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Spille etter deres regler, for leken er barnas arena. Min rolle er å være et støttende stillas i samspillet.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek, men vi har alltid en plan på hvordan dagen skal gå, med er ikke alltid den går som planlagt. Det er barna som bestemmer og ikke vi voksne.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med å utvikle barna i leken, hjelper de inn i leken hvis de sitte for seg selv. Vi deltar også i lekene, vi sitter ikke bare og ser på, men vi kan sitte og observere for å finne ut av relasjonene til barna.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Den har veldig mye å si, det er i leken barna utvikler seg aller mest, de går litt ut av komfortsona, men ikke for mye. Leken er den viktigste for å kunne utvikle seg på best mulig måte.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Det skal henge godt sammen, føler man seg ikke trygg klarer man ikke å utfordre komfortsona.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Variasjon av ulike leker og konkreter, åpne for å prøve all mulig lek. Variere på rom med ulike muligheter. Vi prøver også ulike metoder, altså at vi ikke bare sitter å gjør en ting. Vi prøver å skape relasjoner ved å hjelpe barn med andre barn.

Barnehage nr. 3

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 13 barn i alderen tre– seks år på avdelingen, men det hender at vi også tar inn to åringer, vi er tre voksne på avdelingen.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg var ferdigutdannet barnehagelærer i 2007, og har jobbet som pedagogisk leder siden det, kun avbrutt av mammapermisjoner. Jeg har jobbet ett år i en barnehage, to år i en annen, og resten her i denne barnehagen.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det er jo barna som er arbeidsinnholdet, det er de som er det viktigste av alt! Dagene går mye på tilrettelegging og opplegg, men det er mye som er viktig, alt dra frilek til hygienebehov. Ingen barnehagedag er lik, men det går ut på å være med barna og se de, samtidig som å blande inn rammeplanen og barnehageloven. Barnehagedagen er lagt opp forskjellig ut ifra aldersgrupper fordi tre åringer trenger mer hjelp og veiledning enn seks åringene.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har mye å si for leken. Det å ha en god venn er kjempeviktig for de små. relasjoner mellom barn skjer også på småbarnsavdeling, og relasjoner som skapes tidlig varer som regel ut.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Det er å være til stede, veilede og være med ikke minst, være en trygghetsperson som er der som kan hjelpe hvis det ikke går som det skal.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- De er til stede, sitter og er med på lek med tegning også videre. De er med og legger til rette for ulike ting. Ikke alltid man er med i leken, men observerer. Mange har god lek, så hvis du kommer inn forstyrrer du. Stort sett til stede og er med barna så langt det går.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det har mye og si, gjennom lek lærer de alt. Fra d er små imiterer de kaffeslabberas og de kommer i situasjoner der de må ordne (konflikter), her er det viktig at de voksne er til stede og kan veilede hvis det trengs. Alt, nesten kan gjøres gjennom lek.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet har veldig mye å si, hvis de er ikke trygge vil de nok ikke leke heller. Jeg har selv ei som har begynt på småbarnsavdeling nå, når hun ikke følte seg trygg i starten begynte hun å gråte, mens nå når hun er trygg tar hun initiativ til å danse og være med på ting. Det handler om at barnet er trygge på seg selv og trygg på de voksne.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi er med der det skjer og er med på leken. Jo mer vi er sammen med barna og leker, jo bedre relasjoner skaper vi.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 13 barn i alderen tre – seks år på avdelingen.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Utdannet barn- og ungdomsarbeider. Har jobbet fast siden 2008, og var vikar før det.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det kan være mye, alt etter dagen. Mottak på morgenen, så er det som regel noen aktiviteter før lunsj klokken elleve, så går vi ut etter lunsj, ute frem til to-mat og inn igjen å spise to-mat og frilek.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har en god del å si, for der kan det ligge mye. Barn kan bli utestengt og det ligger mye i relasjonene og det er viktig å holde øyne og ører åpne.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle er at hvis det oppstår konflikter må jeg gå inn å veilede, stille åpne spørsmål og være til stede.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Mest frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da prøver vi å være med barna og være pålogget. Og catche blikk-kontakt barna har imellom seg.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det er mye læring i lek, som for eksempel i dukkelek, man ser hva de har snappa opp fra oss voksne. Samspill mellom barn, mange fasinende samtaler.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Utrygge barn har vanskelig for å komme inn i lek, man ser at når barn er trygge så blir det lettere å komme inn i lek og skape gode relasjoner.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Legge til rette for god lek og gode lekemiljø, sørge for at det de trenger er tilgjengelig. Prøve å lete frem det de spør etter hvis de trenger noe.

Fagarbeider

- 1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?**
 - Det er 13 barn i alderen tre – seks år på avdelingen.
- 2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?**
 - Barne- og ungdomsarbeider, går 3. året på barnehagelærer. Har ansvaret for barn med spesielle behov og språk.
- 3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).**
 - Åpner barnehagen, de som vil spise frokost gjør det og de som vil leke gjør det. Setter i gang aktiviteter og organisere etter hvor ungene er.
- 4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?**
 - Veldig viktig, er det ikke gode relasjoner blir det ikke noen god lek heller.
- 5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?**
 - Være med i leken, være støttespiller og veileder.
- 6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?**
 - Organisert frilek, det er fri lek, men alltid noen grenser.
- 7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?**
 - Noen er til stede, noen lager mat, noen ganger er noen på møter, kanskje rydder litt osv.
- 8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?**
 - Leken er veldig viktig, fordi læring skjer i lek. Se på deres nivå og tilpasse leken deretter.
- 9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?**

- Når de har gode relasjoner, som skaper trygghet. Jeg tenker at leken er en god inngang til leken og kan skape nye relasjoner.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi prøver å endre lekemiljøet, bytter ut leker. Finne frem etter barnas interesser og nye og spennende ting.

Barnehage nr. 4

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 16 barn i alderen 2-5 år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg var ferdigutdannet barnehagelærer i 2016, og har jobbet i barnehagen siden 2009.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det viktigste vi gjør er å vise omsorgen, trygghet og stabilitet for barna, et trygt fang er viktigere enn å få utført det som står på planen. Følge rammeplanen, gi barna erfaringer, skape vennskap, sosial kompetanse og lære seg å være i samspill med andre.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Relasjonen mellom barn i lek har veldig mye, for å være en god leker må man tørre å være seg selv, være trygg i barnegruppa og tørre å hevde deg litt. Mange som vil bestemme → hierarkiet, hvilke roller har barna. Observere og lytte, selv om det ser ut som de har en god lek, er det viktig å observere. Er det samme barn som får roller som egentlig ikke hører til i leken → krenkelse og mobbing, relasjoner. De lærer mye om seg selv, og lærer mye av hverandre.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle er å være observatør og pådriver. Det trengs ofte at en voksen kommer inn og er spontan- ikke være redd for å by på seg selv. Være med å inkludere flere barn, finne flere roller som for eksempel vakthund og tyv.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek. Fordi vi vet at det er i frileken det dannes en del relasjoner. Leken skal være lystbetont. Organisert lek er ikke en lek om ikke alle vil, da blir det en plikt.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Små grupper, hvor de voksne kan være tett på barna. Noe som er smart for å forhindre mye voksen snakke.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- ALT, det er sosialkompetanse, språkutvikling, erfaring, problemløsning og det grunnleggende. Observerer man en lek kan man dra inn masse fra rammeplanen.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet er det viktigste, et barn som ikke er trygg leker ikke. Observerer man leken og ser at et barn søker masse voksenkontakt kan det være fint å dele i mindre grupper, for at barnet skal tørre å hevde seg litt.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Deler i mindre grupper, har mye fokus på det å være en veiledende voksen i leken. Utfordrer barna til å leke med flere barn, ikke bare det ene barnet. Må tilpasse det til hver enkelt barnegruppe. Observasjon og barnesamtaler, se ann barnas behov.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er to til fem år og 16 barn.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet på Kiwi i mange år, men for fire år siden startet jeg å jobbe som vikar i barnehagen og i 2021 tok jeg fagbrev som barn- og ungdomsarbeider.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Rutiner, først mottak, frokost, påkledning og ut eller grupper på formiddagen. Tema vi følger som for eksempel likestilling, gutt og jente, vennskap og inkludering. Mat klokken elleve, ute til 14 mat også henting. Stenger 16.30. Vi har lister på hvem som gjør hva også har vi varmmat en gang i uka, da er det jeg som har ansvaret for varmmaten. Men det er viktig å huske på at ingen dag er like i barnehagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Veldig mye, hvis det er to som leker fint sammen og det kommer inn en tredjepart kan det ødelegge hele leken, da må de voksne være til stede og ta ansvar for å finne på en lek der alle barn kan være med. Hjelp barn med å bli kjent med flere, ikke bare sin faste, for det hender jo at barn går lei hverandre.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Å være til stede, å være med, være god til å leke og kunne by på meg selv – det er veldig viktig! Ikke bare observere og kommandere. Må være med, være nysgjerrig, må være en fin balanse.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Vi er gode på begge deler. Ser ann barna sine behov, er de høyt oppe går vi ut, men jobber med ting, dermed får vi puttet inn ting fra rammeplanen. Bytte aktivitet er ikke noe problem. Frilek, men har valg, er ikke helt fri, fri. De voksne har satt rammene. Får ofte velge mellom fire ting.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med, vi er seks forskjellige personer på jobb og derfor er vi seks personer som er gode på forskjellige ting, noen er mer med i leken enn andre. Er det en bord aktivitet sitter vi der, kan ikke vimse rundt å fikse

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det har alt å si. Barn er utålmodige, må skje noe hele tiden. Ipad, ta vekk alt det digitale, leke – få i gang fantasien. Lite Ipad på avdeling da de får nok hjemme. Dukkelek kan ta med seg ting som blir gjort hjemme. Leker ut erfaringer. Viktig for språk og samarbeid, lærer mye av å se hvilke roller barna tar. Liker å gå tur i skogen, undre seg sammen med barna og fantasere rundt ting man ser i skogen.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Når barna stiller seg opp og synger, danser og viser seg frem, viser de trygghet. Alle skal bli sett og alle betyr noe. Det er bra nok det hvert enkelt barn vil. Trygge på at vi voksne er der, kommer og order opp og ikke bagatelliserer barnas problemer. Trygg på seg selv og trygg på de rundt deg, skaper gode relasjoner gjennom lek. barnehagen er grunnmuren. Barnehagen er trygt. Uavhengig av hjemme situasjon.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Ser hvem som leker bra sammen, men dette kan gå i krasj noen ganger. Sette sammen grupper som gjør at du kan skape relasjoner. Løfte andre opp via sterke barn. for eks. måltid, alle får vise frem noe fra matboksen, finner likheter og har samtaler med alle barn og ser alle barn.

Vedlegg 2 – observasjon

Observasjonsnotat 1

Sted

Barnehage 1.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 10.00 og 10.30

Område for observasjon

I sandkassa i uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Sitter på en båt litt bortenfor sandkassa.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn leker i sandkassa, de leker med bøtter, spader og kongler. De lager et sandslott med vollgrav rundt, konglene brukte de som heier i vollgraven som beskyttet slottet deres. Et nytt barn kommer bort til barna som leker i sandkassa, det spør ikke om å få delta i leken, men det setter seg ned ved siden av de andre barna, tar en spade og begynner å grave i vollgraven. De fire barna blir sure på det femte barnet som kommer inn i leken fordi barnet bare tok seg til rette uten å spørre. Det ene barnet napper spaden ut av hånden på det femte barnet, barnet begynner å gråte, reiser seg opp og går bort til en voksen som står og snakker med en annen voksen. I mellomtiden kommer et sjette barn bort til barna i sandkassen, dette barnet spør om å få være med i leken, og det får det. Så kommer den voksne bort til barna i sandkassen med det femte barnet, og spør om hvorfor ikke dette barnet fikk være med på leken. Da svarer barna at det femte barnet bare tok spaden og ødela vollgraven. Det femte barnet svarer da at

det gjorde jeg ikke, jeg ville bare være med å leke! Den voksne spør da det femte barnet om det spurte om det fikk lov til å være med på leken før den tok spaden og begynte å grave, det svarer barnet at det ikke gjorde. Da sier den voksne at barnet kan prøve å spørre om det får lov til å være med på leken, barnet gjør det og de andre barna i sandkassen svarer ja.

Observasjonsnotat 2

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4. mai 2022, mellom kl. 10.30 -11.00

Område for observasjon

Bakken i uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Nederst i bakken

Observasjonsbeskrivelse

To barn løper opp og ned en bakke i barnehagen, de har kappløp om hvem som er raskest både opp og ned bakken. De smiler og ler, man kan se at de morer seg. Det ene barnet faller da det løper nedover, barnet begynner å gråte og det andre barnet skriker på den voksne som allerede er på tur ned, fordi den voksne observerte det som skjedde. Barnet som falt gråter mye og peker på knærne og viser frem håndflatene. Den voksne reagerer med en streng tone til både barnet som har slått seg og det andre barnet. Den voksne sier "Jeg har sagt at dere ikke skal løpe i nedoverbakke, det er veldig vanskelig å stoppe da. Det var bare et spørsmål om tid før dette skjedde, men nå har dere skjont at dere ikke skal gjøre dette mer, sant?" Barnet som har slått seg gråter fortsatt, den voksne tar barnet på fanget og trøster det, men på en litt streng måte "så,så - nå er det bra, slutte å gråte nå".

Observasjonsnotat 3

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 09:00-09:30.

Område for observasjonen

I sandkassa på uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Vi står bak gjerdet rundt sandkassen.

Observasjonsbeskrivelse

To barn leker i sandkassa med en voksen. Barna peker og er nysgjerrige på bilen som ligger ved siden av dem i sandkassa. Den voksne responderer på barnas uttrykk og utforsker med barna. Det ene barnet er mer aktiv i samtalen med den voksne enn den andre. Den voksne tar imot et nytt barn, mens de to andre barna leker videre.

Observasjonsnotat 4

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 09:00-09:30.

Område for observasjonen

I en båt som står på uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Vi står et stykke unna båten og situasjonen.

Observasjonsbeskrivelse

Et barn gråter og søker trøst hos en voksen. Den voksne tar med seg barnet, og fire andre barn i en gammel båt og de synger «ro, ro, ro din båt», samtidig som de gjør bevegelser til sangen. Etter at de har sunget sangen en gang, går alle ut av båten og utforsker en lavvo som står ved siden av. Så sprer de seg, men nå har det gråtende barnet funnet et annet barn som det kan leke med. De to barna løper inn og ut av lavvoen mens de ler.

Observasjonsnotat 5

Sted

Barnehage 3.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 11:30-12:00.

Område for observasjonen

Et av rommene på avdelingen.

Egen posisjon

Sitter ved et bord der noen barn tegner.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn sitter rundt et bord og tegner. Den voksne kommer innom rommet. Det kommer to andre barn og setter seg ved et annet bord, så kommer den voksne inn med et barn til, og den voksne setter seg ned på kne ved siden av barna. Den voksne ser alle barna og samtaler med dem om hva de tenker. De fire barna som sitter rundt bordet har et fint samspill, men noen av barna bestemmer mer enn andre. Det ene barnet vil inn på et annet rom, og de tre andre barna blir med. Barna tok med seg alle tegnesakene og gikk. Det er to voksne på avdelingen, som er veldig «på» barna og ser alle. det er høy terskel og barna får gjøre mye som de vil. En god stemning mellom barn-barn, barn-voksen, og voksen-voksen.

Observasjonsnotat 6

Sted

Barnehage 3.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

11.mars 2022, mellom kl. 11:30-12:00.

Område for observasjonen

Et av rommene på avdelingen.

Egen posisjon

Sitter på gulvet, bak et bord der noen barn tegner.

Observasjonsbeskrivelse

Vi har forflytta oss til det andre rommet på avdelingen, der alle fire barna som tegnet i den forrige observasjonen. De fire barna sitter rundt et bord med to nye barn. Her sitter det også en voksen. Et annet barn leker for seg selv med en sakkosekk og et saueskinn på gulvet ved siden av. Den voksne har samtaler om hva barna tegner og andre ting. Et barn spør om det kan få gå på besøk til en annen avdeling, men får nei fordi det snart er 2-mat. Så går det samme barnet til en annen voksen og spør om det samme, men den voksne spør om barnet husker hva den andre voksne svarte på spørsmålet. Barnet svarer «JA» og de voksne ser på hverandre og smiler. Barnet kommer og legger seg ved siden av oss som observerer.

Observasjonsnotat 7

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

12.mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen. Vi observerte en bord-aktivitet.

Egen posisjon

Vår posisjon under observasjonen var i et hjørne bak bordet barna og den voksne satt. Vi satt utenfor situasjonen.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn og en voksen sitter rundt et bord med bord-aktiviteter. To barn perler, ett barn leker med sangkort og det siste barnet pusler puslespill. Det ene barnet er sjenert og sitter på fanget til den voksne, og søker trygghet. Etter hvert begynner barnet og perle, og titter forsiktig bort på oss med et lurt smil. Barnet som leker med puslespill, får spørsmål om det heller vil perle. Det sjenerte barnet blir tryggere. Et nytt barn kommer inn døra, og løper rett ut igjen. Et barn søker mye kontakt, både fra oss og den voksne.

Observasjonsnotat 8

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Samme situasjon som observasjonen over, men observert med sosiogram som observasjonsmetode.

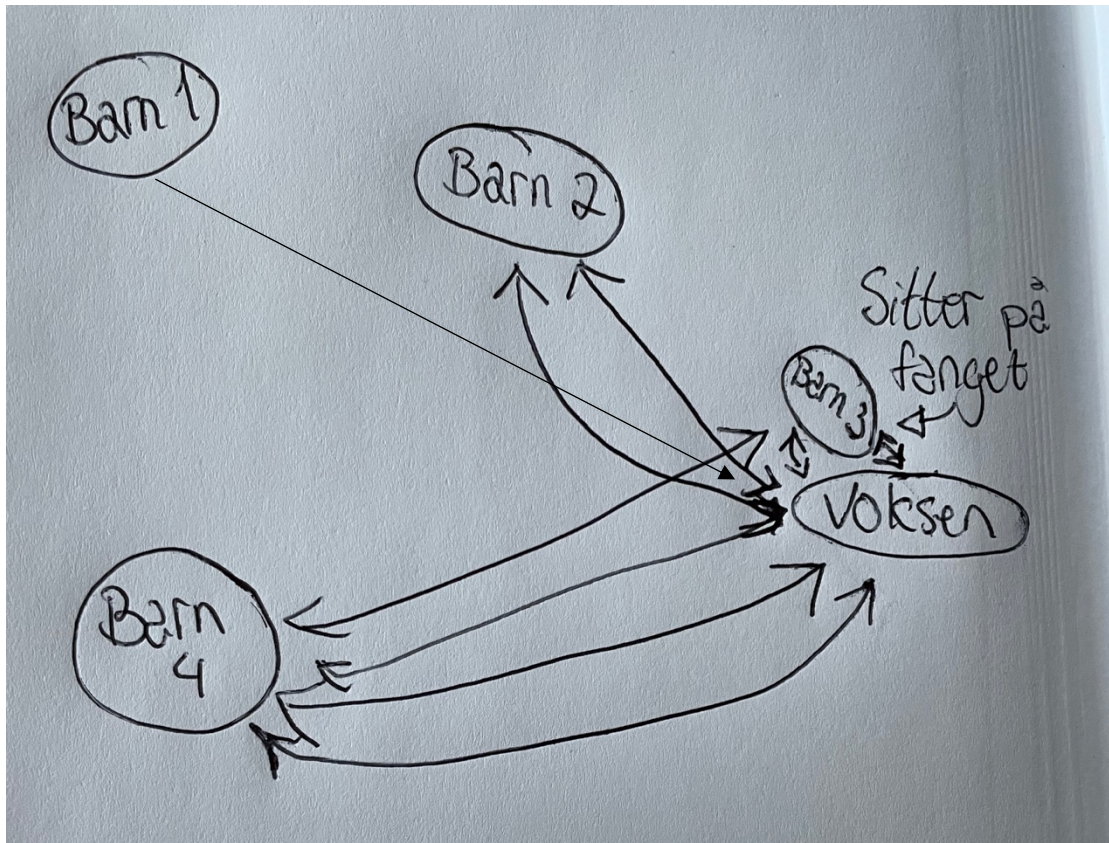
Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen.

Observasjonsbeskrivelse

Observasjonsnotat 9

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen. Vi observerte to forskjellige aktiviteter som foregikk på samme rom.

Egen posisjon

Vi satt på den ene enden av rommet, mens aktiviteten foregikk på den andre siden.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn, to gutter og to jenter, og en voksen er inne på lekerommet. To av barna bygger hus av puter og tepper, mens to leker frisør med voksen. Så kommer det ene barnet som bygger hus og viser det til den voksne. Den voksne setter seg ned på gulvet og krabber rundt etter barna som viser frem huset. Så raser huset, og den voksne hjelper til med å bygge det opp igjen, før h*n går og henter hårbørste til barna som leker frisør. De to barna blir med og henter børste. Så kommer det et barn inn som var med på første observasjon. Barnet går inn i huset til de to andre barna, og så raser huset igjen. Den voksne fra den første observasjonen kommer og henter barnet. Den andre voksne og de to barna kommer tilbake. De to barna og den voksne samarbeider med å bygge huset på nytt. De to barna som lekte frisør, begynner nå og leke «bjørnen kommer», og så blir de med og bygge hus med de to andre barna. Fint samspill mellom alle fire barna og den voksne. Huset raser enda en gang, og alle samarbeider om å bygge det opp igjen.

Observasjonsnotat 10

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Hovedrommet på avdelingen.

Egen posisjon

Vi sitter midt i rommet, med et bord på den ene siden og en sofa og en bokhylle på den andre siden.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn perler vennskapsbånd rundt, og ett barn leser bok for seg selv i sofaen. Dette barnet løper litt til og fra. Ett barn ligger over voksenstolen og triller rundt på gulvet. Ett barn kommer bort til bordet for å pusle. Den voksne går bort til barnet som sitter og leser, «avbryter» lesingen for å spørre om barnet vil pusle. Barnet gjemmer seg under gulvteppet. Den voksne finner frem igjen boken til barnet, og det setter seg i sofaen igjen. Den voksne sitter i sofaen med barnet, før barnet løper rundt på gulvet igjen. Vil gjemme seg under gulvteppet igjen. Samtidig oppmuntrer den voksne et annet barn til å lete etter barnet under teppet. Barna som perler er veldig fokusert. Den voksne hjelper barna med å knyte sammen smykkene skryter av barna, har kontakt med alle og ser alle barna. H*n har fine samtaler med alle barna rundt bordet, samtidig som h*n gir oppmerksomhet til de som vil gjøre andre ting rundt bordet.

Vedlegg 1 – intervju

Barnehage nr. 1

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en barnegruppe på 16 barn i alderen to til fem år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg ble ferdig utdannet barnehagelærer i 2019, men før det jobbet jeg som vikar i barnehage i tre år.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- En normal barnehagedag går ut på veldig mye, det er foreldresamarbeid, ting som må tas opp med foreldre i bringe og hente situasjoner – krever mye å gå å huske på alt som skal formidles. Er med barna og leker med dem, samt at vi ser på planen, hvem skal gjøre hva? – som for eksempel hvem skal ta maten, hvem skal ta do – runden og hvem går først ut? Det er klart at mye av dette (hvem som gjør hva) skjer spontant. Hvis det er noe spesielt som har skjedd i en lek eller en hendelse er dette noe vi tar opp og kan bruke som tema for barna gjennom dagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Relasjonen mellom barn er veldig viktig, det handler om å skape kontakt, samspill med andre, men ha og kjenne på å ha selvtillit. Det må være en relasjon barnet føler seg trygg i, og det må være en god relasjon for å få noe positivt ut av det.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barns lek er å være en deltakende trygg voksen som kan veilede og komme med innspill for å videreutvikle leken.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Det kan bli mye voksen snakk, men om barn og foreldre. Eller så forberede seg til en aktivitet som skal skje senere samme dag eller dagen etter. Noen ganger starter man på månedsplanen og andre ting som «må» gjøres. Men jeg vandrer mye rundt imellom barna for å se om alt går bra.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Leken har veldig mye og si for barna og den er veldig viktig for alle områder innen barns utvikling. De lærer samarbeid, samspill, sosialkompetanse og problem i rollelek, barn lærer av hverandre og det som skjer. De lærer mye grunnleggende viktige ting som vil følge de resten av livet. De lærer å tilpasse seg og å kunne være enige om å være uenige – får ikke alltid den rollen man vil ha i lek.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Barnet må være trygg for å delta i lek. Det vil være lettere for barnet å tørre å delta i lek som allerede har startet eller startet en lek. Lettere for de å bruke sin kreative side i leke og tørre å utfolde seg mer. Hvis relasjonen bærer preg av trygghet, får barnet vist seg fra alle sider. Er du trygg vil alt gå mer naturlig og det blir lettere å utvikle og lære – utvikle seg innenfor følelser, samarbeid og samspill. Man lærer best når man er trygg.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Dette er noe vi har hatt i planene våre lenge, men ikke blitt gjennomført helt enda. Planen her er for eksempel å sette i gang en formingsaktivitet og sette sammen mindre grupper med barn som vanligvis ikke leker så mye sammen. Disse gruppene skal de være i på faste dager slik at de blir godt kjent med hverandre. Vi har fått beskjeder fra foreldre som for eksempel «jeg vil ikke i barnehagen fordi x er syk», dette er noe vi må jobbe med. Samtidig som at vi skal legge til rette for å skape relasjoner kan man heller ikke tvinge barn til å leke sammen. Man hører ofte at «du får ikke lov til å være med». Her mener jeg det er viktig å finne en balanse, for der er ikke sånn at man alltid kan få være med i leken, men det er heller ikke greit å stenge ute hverandre. Men som sagt er det viktig å finne en balanse der barnet får oppleve å få lov til å bli inkludert. Dette er viktig å snakke om med barna.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en barnegruppe på 16 barn i alderen to til fem år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jobbet som vikar i barnehagen i 2016, tok fagbrev i 2019. Jeg jobber i barnehagen for å være en god rollemodell for barna, men også for de voksne- for å skape et godt arbeidsmiljø.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- En normal barnehagedag går ut på å være der for barna, stimulere med lek, lesing, fin og grov motorisk. Barna skal få utfolde seg. Vi har også rutiner og planer for dagen, men det er ikke alltid planene går som planlagt, for ingen dag er like, da må man bare ta det som det kommer og gjøre det beste ut av det. @

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har mye å si, jeg mener det blir en enda finere lek og bedre lek om de er tygge på de de leker med, ingen relasjon – ingen lek. Vi voksne må være til stede å veilede sli at de går en god relasjon og lærer seg en god lek.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barna sin lek er å veilede, være en god rollemodell, trøste – være et trygt fang og være der for barna.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det vil jeg si er en lett blanding fordi vi finner frem leker om morgenen der de kan leke med det de vil – ulike lekestasjoner. Men disse lekestasjonene er der som et tilbud, de må ikke leke med noe av det, de kan gå på dukkerommet og om de vil det for eksempel.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med og rundt barna, og har alltid øynene og ørene åpne → observerer.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Den har mye og si, de får god lekekompetanse og den er med på å bruke og utvikle fantasien sin, samt at de utvikler språket med å sette ord på ulike ting. Er det noen som sliter med språket sitt og sliter med å finne ord må du hjelpe de slik at de kommer med språket sitt.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Barn kan leke med hverandre uten at de er trygge på hverandre, de kan finne ut underveis i leken at de ikke går overens eller at de går godt overens. Men når barna er trygge er leken finere og det blir en bedre lek, altså mer avslappet.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi hjelper barn inn i lek med andre barn. Et eksempel fra praksis: to barn kjenner hverandre fra før av, et tredje barn prøver veldig hardt å bli venn med disse to som kjenner hverandre fra før av. Når det tredje barnet kommer inn i «kjernen» er dette barnet et barn som vil bestemme over de to andre og hva de skal leke med og når. Dette går en stund, men de to barna er nå lei av dette. Her bruker de voksne i barnehagen barnesamtaler for å snakke med barna om dette, det er ikke greit og utestenge, men det er heller ikke greit å skulle styre og bestemme over andre.

Barnehage nr. 2

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Etter videregående skole tok jeg ett friår der jeg jobbet som butikksjef. Så startet jeg på samlingsbasert barnehagelærerutdanning, var ferdigutdannet i 2019, har jobbet i barnehagen siden. Jeg begynte på spesialpedagogisk utdanning i høst, dette fordi jeg følte at jeg mangler kunnskap innenfor dette.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Jeg har plantid og ansvar for å legge opp dagen. Først er det mottak, så er det frokost, etter det har vi et pedagogisk opplegg med barna frem til mat igjen. Det er ingen tydelige forskjeller på arbeidsoppgavene til en fagarbeider og meg, bortsett fra det skriftlige pedagogiske arbeidet – så det er ikke sånn ovenfra og ned. Etter som at dette er en småbarnsavdeling sover de ca. I to timer, da tar vi pauser og forbereder ulike aktiviteter.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det er viktig for både trivsel, læring og utvikling - det er viktig for alt egentlig. Da kan de slippe seg løs og være aktive.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barns lek er å være til stede der de er og ha et felles fokus.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da er vi på gulvet der barna er, her er de så små at hvis vi ikke er nede på gulvet så ser barna kun beina våre. Vi er der når de trenger et trygt fang.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Jeg mener at leken er barnets livsverden, der lærer de språk og sosialkompetanse, leken er lystbetont.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet er viktig for at de skal kunne slippe seg løs og leke, og ikke være passive. De som er utrygge sitter mest på fanget. Man ser veldig godt på barna hvor viktig tryggheten er.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi veileder barna og er gode rollemodeller. Vi legger til rette for at barna skal bli kjent med seg selv og sine følelser, men også andre og andre sine følelser. Barna får en erfaring og vi veileder på hvordan man skal være mot og med hverandre.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet i barnehage siden 1981, altså i over 40 år. Jeg barnepleier utdanning, det er en utdanning som ikke finnes lenger, men det er en utdanning som gjelder barn fra null til ti år. Jobbet de sju første årene i en annen barnehage, resten har jeg jobbet her i denne barnehagen.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Etter så mange år i yrket er det ganske automatisert, men det er aldri noen dager som er like. Arbeidsoppgaven min er å være med barna, veilede de og være en trygg person for dem, trygge de i lek og være med i leken – vise de hvordan man leker.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Når de er så små har de ikke helt den relasjonen enda, men det har en utvikling ved at de ikke leker så mye med hverandre, men ved siden av hverandre. Barna vil ofte leke med de samme lekene, da er det viktig å ha flere leker av samme leke, men det er og viktig at de lærer seg å leke sammen.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle i barnas lek er å være til stede, være der hvor barna er og veilede de i leken. Være den trygge personen.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Det er helt klart frilek, for det er det barna har lyst til.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da hopper vi inn der de er, være med i leken og vi sprer oss.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- I forhold til hjernen er det veldig viktig for læringen. De utvikler fantasien, man ser at de leker både mamma og pappa, hund og katt.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Den vokse er til stede som en trygghet og for å skape en relasjon, og at de ikke blir overlatt til seg selv. Er du en usikker person er du litt mer utrygg, mens hvis du er trygg i deg selv så er du kanskje ikke så redd for å ta kontakt med andre.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi bytter ut leker. I starten er de så små at da har vi leker fremme som ikke krever så mye av barnet, men etter hvert bytter vi ut lekene til leker som er mer utfordrende slik at barnet utvikler seg.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er en avdeling med sju barn i alderen ett til to år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet i barnehage i tre år, jeg begynte som lærling i 2019 og ble ferdigutdannet fagarbeider i 2021.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det er mye forskjellig, men kimmer ann på dagen. En «vanlig» dag vil inneholde litt frilek og litt planlagte aktiviteter. Kommunisere med kollegaer om det er en ferdig plan på dagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Den er veldig viktig, relasjonene er best der barna føler seg komfortable og relasjonen man får i lek er veldig viktig.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Spille etter deres regler, for leken er barnas arena. Min rolle er å være et støttende stillas i samspillet.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek, men vi har alltid en plan på hvordan dagen skal gå, med er ikke alltid den går som planlagt. Det er barna som bestemmer og ikke vi voksne.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med å utvikle barna i leken, hjelper de inn i leken hvis de sitte for seg selv. Vi deltar også i lekene, vi sitter ikke bare og ser på, men vi kan sitte og observere for å finne ut av relasjonene til barna.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Den har veldig mye å si, det er i leken barna utvikler seg aller mest, de går litt ut av komfortsona, men ikke for mye. Leken er den viktigste for å kunne utvikle seg på best mulig måte.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Det skal henge godt sammen, føler man seg ikke trygg klarer man ikke å utfordre komfortsona.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Variasjon av ulike leker og konkrete, åpne for å prøve all mulig lek. Variere på rom med ulike muligheter. Vi prøver også ulike metoder, altså at vi ikke bare sitter å gjør en ting. Vi prøver å skape relasjoner ved å hjelpe barn med andre barn.

Barnehage nr. 3

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 13 barn i alderen tre– seks år på avdelingen, men det hender at vi også tar inn to åringer, vi er tre voksne på avdelingen.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg var ferdigutdannet barnehagelærer i 2007, og har jobbet som pedagogisk leder siden det, kun avbrutt av mammapermisjoner. Jeg har jobbet ett år i en barnehage, to år i en annen, og resten her i denne barnehagen.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det er jo barna som er arbeidsinnholdet, det er de som er det viktigste av alt! Dagene går mye på tilrettelegging og opplegg, men det er mye som er viktig, alt dra frilek til hygienebehov. Ingen barnehagedag er lik, men det går ut på å være med barna og se de, samtidig som å blande inn rammeplanen og barnehageloven. Barnehagedagen er lagt opp forskjellig ut ifra aldersgrupper fordi tre åringer trenger mer hjelp og veiledning enn seks åringene.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har mye og si for leken. Det å ha en god venn er kjempeviktig for de små. relasjoner mellom barn skjer også på småbarnsavdeling, og relasjoner som skapes tidlig varer som regel ut.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Det er å være til stede, veilede og være med ikke minst, være en trygghetsperson som er der som kan hjelpe hvis det ikke går som det skal.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- De er til stede, sitter og er med på lek med tegning også videre. De er med og legger til rette for ulike ting. Ikke alltid man er med i leken, men observerer.

Mange har god lek, så hvis du kommer inn forstyrrer du. Stort sett til stede og er med barna så langt det går.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det har mye og si, gjennom lek lærer de alt. Fra d er små imiterer de kaffeslabberas og de kommer i situasjoner der de må ordne (konflikter), her er det viktig at de voksne er til stede og kan veilede hvis det trengs. Alt, nesten kan gjøres gjennom lek.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet har veldig mye å si, hvis de er ikke trygge vil de nok ikke leke heller. Jeg har selv ei som har begynt på småbarnsavdeling nå, når hun ikke følte seg trygg i starten begynte hun å gråte, mens nå når hun er trygg tar hun initiativ til å danse og være med på ting. Det handler om at barnet er trygge på seg selv og trygg på de voksne.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi er med der det skjer og er med på leken. Jo mer vi er sammen med barna og leker, jo bedre relasjoner skaper vi.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 13 barn i alderen tre – seks år på avdelingen.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Utdannet barn- og ungdomsarbeider. Har jobbet fast siden 2008, og var vikar før det.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det kan være mye, alt etter dagen. Mottak på morgenen, så er det som regel noen aktiviteter før lunsj klokken elleve, så går vi ut etter lunsj, ute frem til to-mat og inn igjen å spise to-mat og frilek.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Det har en god del å si, for der kan det ligge mye. Barn kan bli utestengt og det ligger mye i relasjonene og det er viktig å holde øyne og ører åpne.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle er at hvis det oppstår konflikter må jeg gå inn å veilede, stille åpne spørsmål og være til stede.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Mest frilek.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Da prøver vi å være med barna og være pålogget. Og catche blikk-kontakt barna har imellom seg.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det er mye læring i lek, som for eksempel i dukkelek, man ser hva de har snappa opp fra oss voksne. Samspill mellom barn, mange fasinende samtaler.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Utrygge barn har vanskelig for å komme inn i lek, man ser at når barn er trygge så blir det lettere å komme inn i lek og skape gode relasjoner.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Legge til rette for god lek og gode lekemiljø, sørge for at det de trenger er tilgjengelig. Prøve å lete frem det de spør etter hvis de trenger noe.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 13 barn i alderen tre – seks år på avdelingen.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Barne-og ungdomsarbeider, går 3.året på barnehagelærer. Har ansvaret for barn med spesielle behov og språk.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Åpner barnehagen, de som vil spise frokost gjør det og de som vil leke gjør det. Setter i gang aktiviteter og organisere etter hvor ungene er.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Veldig viktig, er det ikke gode relasjoner blir det ikke noen god lek heller.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Være med i leken, være støttespiller og veileder.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Organisert frilek, det er fri lek, men alltid noen grenser.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Noen er til stede, noen lager mat, noen ganger er noen på møter, kanskje rydder litt osv.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Leken er veldig viktig, fordi læring skjer i lek. Se på deres nivå og tilpasse leken deretter.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Når de har gode relasjoner, som skaper trygghet. Jeg tenker at leken er en god inngang til leken og kan skape nye relasjoner.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Vi prøver å endre lekemiljøet, bytter ut leker. Finne frem etter barnas interesser og nye og spennende ting.

Barnehage nr. 4

Pedagogisk leder

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er 16 barn i alderen 2-5 år.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg var ferdigutdannet barnehagelærer i 2016, og har jobbet i barnehagen siden 2009.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Det viktigste vi gjør er å vise omsorgen, trygghet og stabilitet for barna, et trygt fang er viktigere enn å få utført det som står på planen. Følge rammeplanen, gi barna erfaringer, skape vennskap, sosial kompetanse og lære seg å være i samspill med andre.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Relasjonen mellom barn i lek har veldig mye, for å være en god leker må man tørre å være seg selv, være trygg i barnegruppa og tørre å hevde deg litt. Mange som vil bestemme → hierarkiet, hvilke roller har barna. Observere og lytte, selv om det ser ut som de har en god lek, er det viktig å observere. Er det samme barn som får roller som egentlig ikke hører til i leken → krenkelse og mobbing, relasjoner. De lærer mye om seg selv, og lærer mye av hverandre.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Min rolle er å være observatør og pådriver. Det trengs ofte at en voksen kommer inn og er spontan- ikke være redd for å by på seg selv. Være med å inkludere flere barn, finne flere roller som for eksempel vakthund og tyv.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Frilek. Fordi vi vet at det er i frileken det dannes en del relasjoner. Leken skal være lystbetont. Organisert lek er ikke en lek om ikke alle vil, da blir det en plikt.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Små grupper, hvor de voksne kan være tett på barna. Noe som er smart for å forhindre mye voksen snak.

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- ALT, det er sosialkompetanse, språkutvikling, erfare, problemløsning og det grunnleggende. Observerer man en lek kan man dra inn masse fra rammeplanen.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Trygghet er det viktigste, et barn som ikke er trygg leker ikke. Observerer man leken og ser at et barn søker masse voksenkontakt kan det være fint å dele i mindre grupper, for at barnet skal tørre å hevde seg litt.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Deler i mindre grupper, har mye fokus på det å være en veiledende voksen i leken. Utfordrer barna til å leke med flere barn, ikke bare det ene barnet. Må tilpasse det til hver enkelt barnegruppe. Observasjon og barnesamtaler, se ann barnas behov.

Fagarbeider

1. Hva slags aldersgruppe er det på din avdeling og hvor mange barn er det?

- Det er to til fem år og 16 barn.

2. Kan du si noe om deg selv og din utdanning, og arbeidserfaring?

- Jeg har jobbet på Kiwi i mange år, men for fire år siden startet jeg å jobbe som vikar i barnehagen og i 2021 tok jeg fagbrev som barn- og ungdomsarbeider.

3. Hva vil du si en normal barnehagedag går ut på? (både med barna og med organisering av dagen og dine arbeidsoppgaver).

- Rutiner, først mottak, frokost, påkleding og ut eller grupper på formiddagen. Tema vi følger som for eksempel likestilling, gutt og jente, vennskap og inkludering. Mat klokken elleve, ute til 14 mat også henting. Stenger 16.30. Vi har lister på hvem som gjør hva også har vi varmmat en gang i uka, da er det jeg som har

ansvaret for varmmaten. Men det er viktig å huske på at ingen dag er like i barnehagen.

4. Hva tenker du relasjoner mellom barna har å si for leken?

- Veldig mye, hvis det er to som leker fint sammen og det kommer inn en tredjepart kan det ødelegge hele leken, da må de voksne være til stede og ta ansvar for å finne på en lek der alle barn kan være med. Hjelpe barn med å bli kjent med flere, ikke bare sin faste, for det hender jo at barn går lei hverandre.

5. Hva tenker du er din rolle i barns lek?

- Å være til stede, å være med, være god til å leke og kunne by på meg selv – det er veldig viktig! Ikke bare observere og kommandere. Må være med, være nysgjerrig, må være en fin balanse.

6. Hva mener du er mest dominerende på din avdeling, frilek eller organisert lek?

- Vi er gode på begge deler. Ser ann barna sine behov, er de høyt oppe går vi ut, men jobber med ting, dermed får vi puttet inn ting fra rammeplanen. Bytte aktivitet er ikke noe problem. Frilek, men har valg, er ikke helt fri, fri. De voksne har satt rammene. Får ofte velge mellom fire ting.

7. Oppfølgingsspørsmål: Hva driver personalet med da?

- Vi er med, vi er seks forskjellige personer på jobb og derfor er vi seks personer som er gode på forskjellige ting, noen er mer med i leken enn andre. Er det en bord aktivitet sitter vi der, kan ikke vimse rundt å fikse

8. Hva mener du at leken har og si for barn og barns utvikling?

- Det har alt å si. Barn er utålmodige, må skje noe hele tiden. Ipad, ta vekk alt det digitale, leke – få i gang fantasien. Lite Ipad på avdeling da de får nok hjemme. Dukkelek kan ta med seg ting som blir gjort hjemme. Leker ut erfaringer. Viktig for språk og samarbeid, lærer mye av å se hvilke roller barna tar. Liker å gå tur i skogen, undre seg sammen med barna og fantasere rundt ting man ser i skogen.

9. Hvordan henger trygghet sammen med lek og relasjonsbygging?

- Når barna stiller seg opp og synger, danser og viser seg frem, viser de trygghet. Alle skal bli sett og alle betyr noe. Det er bra nok det hvert enkelt barn vil. Trygge på at vi voksne er der, kommer og order opp og ikke bagatelliserer barnas problemer. Trygg på seg selv og trygg på de rundt deg, skaper gode relasjoner gjennom lek. barnehagen er grunnmuren. Barnehagen er trygt. Uavhengig av hjemme situasjon.

10. Hvordan jobber dere med å legge til rette for å skape/videreutvikle relasjoner gjennom lek?

- Ser hvem som leker bra sammen, men dette kan gå i krasj noen ganger. Sette sammen grupper som gjør at du kan skape relasjoner. Løfte andre opp via sterke barn. for eks. måltid, alle får vise frem noe fra matboksen, finner likheter og har samtaler med alle barn og ser alle barn.

Vedlegg 2 – observasjon

Observasjonsnotat 1

Sted

Barnehage 1.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 10.00 og 10.30

Område for observasjon

I sandkassa i uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Sitter på en båt litt bortenfor sandkassa.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn leker i sandkassa, de leker med bøtter, spader og kongler. De lager et sandslott med vollgrav rundt, konglene brukte de som heier i vollgraven som beskyttet slottet deres. Et nytt barn kommer bort til barna som leker i sandkassa, det spør ikke om å få delta i leken, men det setter seg ned ved siden av de andre barna, tar en spade og begynner å grave i vollgraven. De fire barna blir sure på det femte barnet som kommer inn i leken fordi barnet bare tok seg til rette uten å spørre. Det ene barnet napper spaden ut av hånden på det femte barnet, barnet begynner å gråte, reiser seg opp og går bort til en voksen som står og snakker med en annen voksen. I mellomtiden kommer et sjette barn bort til barna i sandkassen, dette barnet spør om å få være med i leken, og det får det. Så kommer den voksne bort til barna i sandkassen med det femte barnet, og spør om hvorfor ikke dette barnet fikk være med på leken. Da svarer barna at det femte barnet bare tok spaden og ødela vollgraven. Det femte barnet svarer da at det gjorde jeg ikke, jeg ville bare være med å leke! Den voksne spør da det femte barnet om det spurte om det fikk lov til å være med på leken før den tok spaden og begynte å grave, det svarer barnet at det ikke gjorde. Da sier den voksne at barnet kan prøve å spørre om det får lov til å være med på leken, barnet gjør det og de andre barna i sandkassen svarer ja.

Observasjonsnotat 2

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4. mai 2022, mellom kl. 10.30 -11.00

Område for observasjon

Bakken i uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Nederst i bakken

Observasjonsbeskrivelse

To barn løper opp og ned en bakke i barnehagen, de har kappløp om hvem som er raskest både opp og ned bakken. De smiler og ler, man kan se at de morer seg. Det ene barnet faller da det løper nedover, barnet begynner å gråte og det andre barnet skriker på den voksne som allerede er på tur ned, fordi den voksne observert det som skjedde. Barnet som falt gråter mye og peker på knærne og viser frem håndflatene. Den voksne reagerer med en streng tone til både barnet som har slått seg og det andre barnet. Den voksne sier "Jeg har sagt at dere ikke skal løpe i nedoverbakke, det er veldig vanskelig å stoppe da. Det var bare et spørsmål om tid før dette skjedde, men nå har dere skjont at dere ikke skal gjøre dette mer, sant?" Barnet som har slått seg gråter fortsatt, den voksne tar barnet på fanget og trøster det, men på en litt streng måte "så,så - nå er det bra, slutte å gråte nå".

Observasjonsnotat 3

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 09:00-09:30.

Område for observasjonen

I sandkassa på uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Vi står bak gjerdet rundt sandkassen.

Observasjonsbeskrivelse

To barn leker i sandkassa med en voksen. Barna peker og er nysgjerrige på bilen som ligger ved siden av dem i sandkassa. Den voksne responderer på barnas uttrykk og utforsker med barna. Det ene barnet er mer aktiv i samtalen med den voksne enn den andre. Den voksne tar imot et nytt barn, mens de to andre barna leker videre.

Observasjonsnotat 4

Sted

Barnehage 2.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

4.mai 2022, mellom kl. 09:00-09:30.

Område for observasjonen

I en båt som står på uteområdet til barnehagen.

Egen posisjon

Vi står et stykke unna båten og situasjonen.

Observasjonsbeskrivelse

Et barn gråter og søker trøst hos en voksen. Den voksne tar med seg barnet, og fire andre barn i en gammel båt og de synger «ro, ro, ro din båt», samtidig som de gjør bevegelser til sangen. Etter at de har sunget sangen en gang, går alle ut av båten og utforsker en lavvo som står ved siden av. Så sprer de seg, men nå har det gråtende barnet funnet et annet barn som det kan leke med. De to barna løper inn og ut av lavvoen mens de ler.

Observasjonsnotat 5

Sted

Barnehage 3.

Hva skal observeres?

Howdan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 11:30-12:00.

Område for observasjonen

Et av rommene på avdelingen.

Egen posisjon

Sitter ved et bord der noen barn tegner.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn sitter rundt et bord og tegner. Den voksne kommer innom rommet. Det kommer to andre barn og setter seg ved et annet bord, så kommer den voksne inn med et barn til, og den voksne setter seg ned på kne ved siden av barna. Den voksne ser alle barna og samtaler med dem om hva de tenker. De fire barna som sitter rundt bordet har et fint samspill, men noen av barna bestemmer mer enn andre. Det ene barnet vil inn på et annet rom, og de tre andre barna blir med. Barna tok med seg alle tegnesakene og gikk. Det er to voksne på avdelingen, som er veldig «på» barna og ser alle. det er høy terskel og barna får gjøre mye som de vil. En god stemning mellom barn-barn, barn-voksen, og voksen-voksen.

Observasjonsnotat 6

Sted

Barnehage 3.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjonsmetode er løpende protokoll.

Tid

11.mars 2022, mellom kl. 11:30-12:00.

Område for observasjonen

Et av rommene på avdelingen.

Egen posisjon

Sitter på gulvet, bak et bord der noen barn tegner.

Observasjonsbeskrivelse

Vi har forflytta oss til det andre rommet på avdelingen, der alle fire barna som tegnet i den forrige observasjonen. De fire barna sitter rundt et bord med to nye barn. Her sitter det også en voksen. Et annet barn leker for seg selv med en sakkosekk og et saueskinn på gulvet ved siden av. Den voksne har samtaler om hva barna tegner og andre ting. Et barn spør om det kan få gå på besøk til en annen avdeling, men får nei fordi det snart er 2-mat. Så går det samme barnet til en annen voksen og spør om det samme, men den voksne spør om barnet husker hva den andre voksne svarte på spørsmålet. Barnet svarer «JA» og de voksne ser på hverandre og smiler. Barnet kommer og legger seg ved siden av oss som observerer.

Observasjonsnotat 7

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

12.mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen. Vi observerte en bord-aktivitet.

Egen posisjon

Vår posisjon under observasjonen var i et hjørne bak bordet barna og den voksne satt. Vi satt utenfor situasjonen.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn og en voksen sitter rundt et bord med bord-aktiviteter. To barn perler, ett barn leker med sangkort og det siste barnet pusler puslespill. Det ene barnet er sjenert og sitter på fanget til den voksne, og søker trygghet. Etter hvert begynner barnet og perle, og titter forsiktig bort på oss med et lurt smil. Barnet som leker med puslespill, får spørsmål om det heller vil perle. Det sjenerte barnet blir tryggere. Et nytt barn kommer inn døra, og løper rett ut igjen. Et barn søker mye kontakt, både fra oss og den voksne.

Observasjonsnotat 8

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Samme situasjon som observasjonen over, men observert med sosiogram som observasjonsmetode.

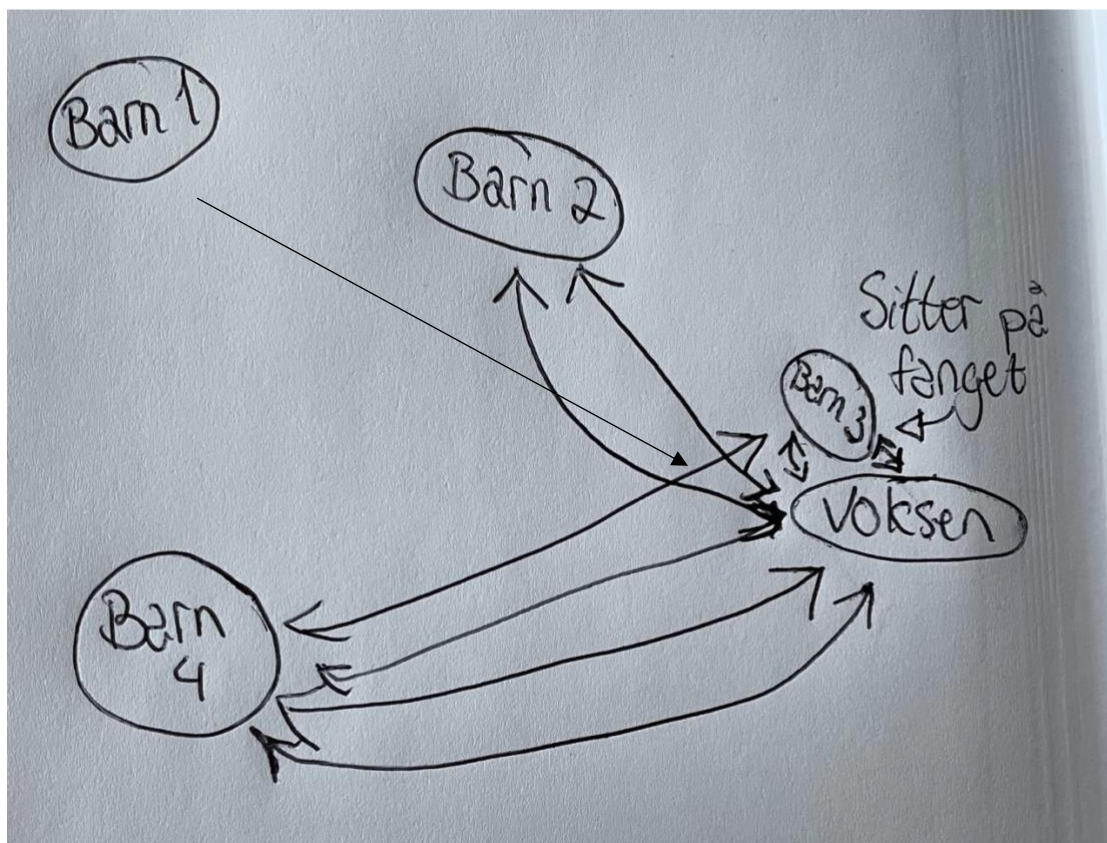
Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen.

Observasjonsbeskrivelse

Observasjonsnotat 9

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Lite rom på avdelingen. Vi observerte to forskjellige aktiviteter som foregikk på samme rom.

Egen posisjon

Vi satt på den ene enden av rommet, mens aktiviteten foregikk på den andre siden.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn, to gutter og to jenter, og en voksen er inne på lekerommet. To av barna bygger hus av puter og tepper, mens to leker frisør med voksen. Så kommer det ene barnet som bygger hus og viser det til den voksne. Den voksne setter seg ned på gulvet og krabber rundt etter barna som viser frem huset. Så raser huset, og den voksne hjelper til med å bygge det opp igjen, før h*n går og henter hårbørste til barna som leker frisør. De to barna blir med og henter børste. Så kommer det et barn inn som var med på første observasjon. Barnet går inn i huset til de to andre barna, og så raser huset igjen. Den voksne fra den første observasjonen kommer og henter barnet. Den andre voksne og de to barna kommer tilbake. De to barna og den voksne samarbeider med å bygge huset på nytt. De to barna som lekte frisør, begynner nå og leke «bjørnen kommer», og så blir de med og bygge hus med de to andre barna. Fint samspill mellom alle fire barna og den voksne. Huset raser enda en gang, og alle samarbeider om å bygge det opp igjen.

Observasjonsnotat 10

Sted

Barnehage 4.

Hva skal observeres?

Hvordan personalet kan legge til rette for relasjoner gjennom lek. Observasjon med løpende protokoll.

Tid

11. mars 2022, mellom kl. 10:00-11:00.

Område for observasjonen

Hovedrommet på avdelingen.

Egen posisjon

Vi sitter midt i rommet, med et bord på den ene siden og en sofa og en bokhylle på den andre siden.

Observasjonsbeskrivelse

Fire barn perler vennskapsbånd rundt, og ett barn leser bok for seg selv i sofaen. Dette barnet løper litt til og fra. Ett barn ligger over voksenstolen og triller rundt på gulvet. Ett barn kommer bort til bordet for å pusle. Den voksne går bort til barnet som sitter og leser, «avbryter» lesingen for å spørre om barnet vil pusle. Barnet gjemmer seg under gulvteppet. Den voksne finner frem igjen boken til barnet, og det setter seg i sofaen igjen. Den voksne sitter i sofaen med barnet, før barnet løper rundt på gulvet igjen. Vil gjemme seg under gulvteppet igjen. Samtidig oppmuntrer den voksne et annet barn til å lete etter barnet under teppet. Barna som perler er veldig fokusert. Den voksne hjelper barna med å knyte sammen smykkene skryter av barna, har kontakt med alle og ser alle barna. H*n har fine samtaler med alle barna rundt bordet, samtidig som h*n gir oppmerksomhet til de som vil gjøre andre ting rundt bordet.